

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra pedagogiky

**Česká zemědělská
univerzita v Praze**

**Role výchovného a kariérového poradce
na základních školách**

Bakalářská práce

Autor: Aneta Soldánová

Vedoucí práce: Mgr. Daniela Nováková, Ph.D., DiS.

2024

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Institut vzdělávání a poradenství

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Aneta Soldánová

Kariérové poradenství a vzdělávání

Název práce

Role výchovného a kariérového poradce na základní škole

Název anglicky

The role of educational and career counselor at primary school

Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je popsat a analyzovat současnou roli výchovného a kariérového poradce na základní škole a jeho význam pro žáky, rodiče a školu. Zároveň také zhodnotit, jak výchovní a kariéroví poradci na základní škole přispívají ke zlepšení školního prostředí a ke zvýšení úspěšnosti a motivace žáků.

Vedlejšími cíli této bakalářské práce je pak poskytnout návrhy na zlepšení výchovného a kariérového poradenství na základní škole a vypracovat doporučení pro zlepšení spolupráce mezi poradci, rodiči a ostatními pedagogickými pracovníky na základní škole.

Metodika

Bakalářská práce se bude zaměřovat na náplň práce výchovného a kariérového poradce v systému základního vzdělávání. Teoretická část práce bude vycházet z rešerše vybrané literatury a analýzy získaných dat výzkumů týkajících se daného tématu.

Praktická část bude vypracována pomocí hloubkových rozhovorů vedených s deseti pracovníky v tomto oboru působících na různých pracovištích v České republice.

Doporučený rozsah práce

40 stran

Klíčová slova

Pedagogická psychologie, vzdělávací programy, výchova, pedagogický pracovník, komunikace

Doporučené zdroje informací

- KYRIACOU, Chris. *Řešení výchovných problémů ve škole*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-945-3.
- MERTIN, Václav; KREJČOVÁ, Lenka. *Výchovné poradenství*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-356-2.
- MILLER, Ivan; NĚMEJC, Karel; ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. INSTITUT VZDĚLÁVÁNÍ A PORADENSTVÍ. *Evaluace ve vzdělávání : textová studijní opora*. V Praze: Česká zemědělská univerzita v Praze, Institut vzdělávání a poradenství, 2014. ISBN 978-80-213-2455-8.
- NAVRÁTIL, Stanislav; MATTIOLI, Jan. *Problémové chování dětí a mládeže : (jak mu předcházet, jak ho eliminovat)*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3672-3.
- PROCHÁZKA, M. *Metodik prevence a jeho role na základní škole*. V Praze: Pasparta, 2019. ISBN 978-80-88290-28-5.
- VALÍŠOVÁ, Alena; KASÍKOVÁ, Hana; BUREŠ, Miroslav. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3357-9.
- WILDEMUTH, B. M. *Applications of social research methods to questions in information and library science*. Second edition. Santa Barbara, California: Libraries Unlimited, [2017]. ISBN 978-1-4408-3904-7.

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – IVP

Vedoucí práce

Mgr. Daniela Nováková, Ph.D., DiS.

Garantující pracoviště

Katedra pedagogiky

Elektronicky schváleno dne 8. 6. 2023

Ing. Karel Němejc, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 21. 6. 2023

prof. Ing. Petr Valášek, Ph.D.

Pověřený ředitel

V Praze dne 26. 03. 2024

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

Role výchovného a kariérového poradce na základních školách

vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použila a které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědoma, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V dne

.....
(podpis autora práce)

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala Mgr. Daniela Nováková, Ph.D., DiS., za její přístup, cenné rady a trpělivost při vedení mé bakalářské práce. Ráda bych také poděkovala všem respondentům za spolupráci a své rodině a partnerovi za podporu.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá rolí výchovného a kariérového poradce na základní škole a jeho přínosem. Cílem práce bylo popsat a analyzovat současnou práci výchovných a kariérových poradců a zhodnotit jejich přínos pro žáky, jejich úspěšnost a motivaci ke studiu. Teoretická část práce vychází z rešerše relevantní literatury, která mapuje vývoj, teorii a klíčové aspekty výchovného a kariérového poradenství ve školách. Praktická část je založena na hloubkových rozhovorech s pracovníky v této oblasti, kteří působí na různých pracovištích v České republice. Tato data byla analyzována a výsledky byly použity k formulaci návrhů na zlepšení výchovného a kariérového poradenství na základní škole. Výzkum naznačuje, že výchovní a kariéroví poradci hrají klíčovou roli ve vytváření pozitivního školního prostředí a podporují žáky v dosahování jejich cílů. Práce také zkoumá možnosti pro lepší spolupráci mezi poradci, rodiči a pedagogickými pracovníky. Výsledky této práce nabízejí užitečné poznatky pro školní systém a ukazují potenciál pro zlepšení výchovného a kariérového poradenství na základní škole v České republice.

Klíčová slova

pedagogická psychologie, vzdělávací programy, výchova, pedagogický pracovník, komunikace, kariérový poradce, vzdělávání, výchovný poradce, základní škola

Abstract

This bachelor's thesis explores the role of educational and career counselors in primary schools and their contributions. The aim of the thesis was to describe and analyze the current work of educational and career counselors and evaluate their impact on students, their success, and their motivation to study. The theoretical part of the thesis is based on a review of relevant literature that maps the development, theory, and key aspects of educational and career counseling in schools. The practical part is built upon in-depth interviews with professionals in this field who work in various institutions in the Czech Republic. This data was analyzed, and the results were used to formulate recommendations for improving educational and career counseling in primary schools. The research suggests that educational and career counselors play a crucial role in creating a positive school environment and supporting students in achieving their goals. The thesis also explores possibilities for better collaboration among counselors, parents, and educational professionals. The results of this work provide valuable insights for the school system and demonstrate the potential for improving educational and career counseling in primary schools in the Czech Republic.

Keywords

Educational Psychology, Educational Programs, Upbringing, Educational Worker, Communication, Career Counselor, Education, Educational Counselor, Primary School

OBSAH

1	ÚVOD	10
TEORETICKÁ ČÁST		
2	Cíl a metodika	11
3	Role poradce na základní škole	12
3.1	Výchovný poradce	12
3.1.1	Obsah práce výchovného poradce	15
3.1.1.1	Poradenství při výchovných problémech.....	16
3.1.1.2	Nadaní a talentovaní žáci	17
4	Legislativa výchovného a kariérového poradenství.....	19
4.1	Školský zákon	19
4.2	Zákon o pedagogických pracovních.....	20
4.3	Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách.....	20
4.4	Vyhláška o přijímacím řízení ke střednímu vzdělávání	21
5	Kariérové poradenství na základní škole	22
5.1	Druhy učení	23
5.1.1	Sociální učení.....	23
5.2	Přístup kariérového poradenství na základní škole.....	24
5.2.1	Využití sociálních situací v poradenství	24
5.2.2	Systemický přístup.....	25
5.2.3	Úrovně působení	26
5.2.4	Shrnutí přístupů.....	26
5.3	Pracoviště a organizace poskytující kariérové poradenství	27
5.4	Cíl a přínos kariérového poradenství na základní škole.....	28

PRAKTICKÁ ČÁST

6	Vlastní šetření	32
6.1	Charakteristika místa šetření	32
6.2	Individuální rozhovory	33
6.2.1	Průběh sběru dat.....	33
6.2.2	Zhodnocení výsledků individuálních rozhovorů	34
6.3	Celkové zhodnocení výsledků.....	35
6.3.1	Role měnící se na základě kompetencí	35
6.3.1.1	Kariérní poradenství a studijní orientace	35
6.3.1.2	Subjektivní vnímání činností kariérního poradce	36
6.3.1.3	Psychosociální podpora	37
6.3.2	Výběr metod práce v kontextu prostředí.....	38
6.3.2.1	Metody práce kariérního poradce	38
6.3.2.2	Spolupráce a komunikace s ostatními.....	38
6.3.3	Profesní rozvoj a podpora	39
6.3.3.1	Potřeby poradce pro výkon poradenství	40
6.3.3.2	Co zlepšuje pozici poradce	40
7	Vlastní doporučení	42
8	ZÁVĚR	43
9	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	45
10	SEZNAM PŘÍLOH.....	48
	Příloha 1: Vzor dotazníku	
	Příloha 2: Tabulka kategorií a kódů	
	Příloha 3: Přepisy rozhovorů	
	Příloha 4: Informovaný souhlas vzor	

1 ÚVOD

Výchovní a kariéroví poradci na základních školách přispívají k rozvoji žáků a napomáhají tak jejich řádnému studiu, což ovlivňuje i jejich budoucí pracovní uplatnění. Správné směřování profesní dráhy již na základních školách ovlivňuje tím ve velké míře budoucnost žáků. Je proto potřebné, aby si žáci, rodiče i další účastníci vzdělávacího procesu uvědomovali přínos a způsob práce výchovného i kariérového poradce. Jejich práci do velké míry ovlivňuje prostředí a systém, ve kterém se pohybují.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu současné role výchovných a kariérových poradců na základních školách v kontextu těchto aktuálních výzev. Bude zkoumat, jak tyto poradci přispívají k řešení těchto problémů a jakým způsobem může jejich práce být efektivnější v reakci na tyto výzvy. Ráda bych tak ve své práci osvětlila přínosy a způsob fungování těchto rolí a jejich vliv na žáky. To bylo i mou osobní motivací pro výběr tématu své bakalářské práce.

Ve této své bakalářské práci se zaměřuji nejen na vnímání role kariérového a výchovného poradce na základní škole, ale i celkově. Zohledňuji kontext vzdělávacího systému, legislativní rámec a další okolnosti. Stejně tak důležité je i vnímání těchto rolí rodiči a žáky. Často se u nich můžeme setkat se strachem či pocitem hanby, že žák navštěvuje výchovného či kariérového poradce. To může pohled na tuto profesi negativně ovlivnit, bez ohledu na kompetentnost či přístup konkrétního poradce.

Vzdělávací prostředí na základních školách čelí mnoha problémům, které mají zásadní vliv na žáky a jejich budoucnost. Zároveň s sebou problémy přináší výzvy, jak je řešit. Mezi problémy, se kterými se základní školství potýká je rostoucí tlak na žáky, inkluzivní vzdělávání, zavádění nových technologií a s tím i změny na trhu práce. Jednou z výzev je tedy i vnímání role výchovných a kariérových poradců, jejich podpora, neboť oni mohou pomoci s řešením uvedených problémů.

TEORETICKÁ ČÁST

2 Cíl a metodika

Cílem teoretické části této bakalářské práce je pečlivě definovat a analyzovat roli a pozici kariérového a výchovného poradce na základních školách. Tato část je zásadní, neboť pochopení základní terminologie, vzdělávacího systému v České republice (ČR), kontextu a kompetencí kariérových a výchovných poradců je nezbytné pro hlubší pochopení této problematiky.

V rámci teoretické části budou využity relevantní odborné literární zdroje, publikace a vyhlášky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), které přispějí k hlubšímu vhledu do tématu. Vzhledem ke zmíněným výzvám v tomto oboru budu zároveň čerpat z aktuálních odborných zdrojů publikovaných v oboru poradenství. Všechny použité zdroje a citace budou pečlivě uvedeny v práci a budou v souladu s příslušnou citačními normou.

3 Role poradce na základní škole

Jak již bylo výše naznačeno v úvodu, role výchovného a kariérového poradce na základní škole se často překrývá. Nicméně obě tyto role zastávají klíčovou pozici při formování budoucnosti žáků a jejich úspěšném studiu či budoucím pracovním působení. Jejich práce ovlivňuje žáky, rodiče a celý školní systém. Proto je důležité správně definovat role těchto poradců, aby si všichni účastníci vzdělávacího procesu byli vědomi přínosu a způsobu práce těchto profesionálů.

V prostředí základní školy roli poradce standardně vykonávají pedagogičtí pracovníci, jejichž role je definovaná zákonem. Než si v následujících kapitolách definujeme předpoklady, kompetence, obsah činnosti výchovného a kariérového poradce, ráda bych v začátku práce upřesnila pojem poradenství či poradenská činnost. Tento pojem trefně definuje Svobodová (2015, s. 24), která ve své publikaci poradenství definuje jako činnost zaměřenou na naplnění potřeb klienta, kterou ovlivňují jak mechanismy poradenské služby, tak podněty přicházející z vnějšího prostředí.

Roli výchovného i kariérového poradce si definujeme postupně během této práce, nicméně chci rovnou v úvodu uvést, že se tyto role na základní škole poměrně překrývají a v jednotlivých částech mezi ně vstupují i další profese. Toto potvrzuje i Zapletalová a Vaňková (2006, s. 21), které tuto myšlenku doplňují o práci pedagogicko-psychologických poraden, které žákům poskytují kariérové poradenství, zejména pokud se jedná o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo jsou žáci i přes školní poradenství nerozhodnutí, jakým směrem se vydat.

3.1 Výchovný poradce

Práce výchovného poradce je poměrně komplexní a její dopad ovlivňuje nejen žáka či jeho rodiče, ale i fungování dané školy, kde poradenství probíhá. Celistvost této role popsal Mertin a Krejčová (2013, s. 19) jako: „Výchovný poradce (ale i školní metodik prevence, speciální pedagog a další specialisté) je dnes vnímán jako odborník, který pomůže zvládat vzdělávací obtíže, poskytne péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami, podpoří spolupráci s prostředím, ze kterého děti pocházejí, zvládne řešení šikany a jiných nežádoucích jevů ve škole. Je zde nejen pro děti a jejich rodiče, ale

i pro školu a učitele, kterým metodicky pomáhá a radí, jak zvládnout více či méně standardní situace ve škole.”

Podmínky vykonávání profese výchovného poradce na základní škole definuje zákon o pedagogických pracovnících, konkrétně zákon č.563/2004 Sb. a také vyhláška č.27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálním vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. (MŠMT, Dokumenty, 2013-2024) Legislativnímu rámci výchovného i kariérového poradce se věnuji v další kapitole, nicméně je nutné ho zmínit již v této části, jelikož se jedná o základ, který tuto profesi a její výkon jasněji definuje.

Mimo zmíněný legislativní rámec, existují další předpoklady, které poradci i další pedagogičtí pracovníci na základní škole či vzdělavatelé měli obecně splňovat. Jedná se o předpoklady odborné a osobní, které zpracovala Schneiderová (2003, s. 72) a definuje je takto:

„Odborné předpoklady:

- vzdělanost v daném oboru /předmětu/,
- vzdělanost pedagogicko-psychologická-tj./znanosti:
 - o organizování vzdělávání,
 - o metodách, formách, prostředcích,
 - o pomůckách a materiálu,
 - o práci s obsahem vzdělávání,
 - o věkových a individuálních zvláštnostech učících se,
 - o procesu učení,
 - o řízení interakce, o komunikaci,
 - o zvládání zátěžových situací.“

„Osobnostní předpoklady:

- přijatelný vzhled upravenost,
- intelektuální předpoklady, tvořivost,
- schopnost vnímat správně realitu,
- emocionální vyrovnanost, optimismus, temperamentové předpoklady,
- odolnost vůči zátěži,
- dostatečná sebereflexe,

- sebedůvěra, samostatnost a nezávislost,
- dominance,
- schopnost ovládat své chování, sebedisciplina,
- empatie,
- komunikativnost,
- kladný vztah k lidem, zájem pomáhat a spolupracovat,
- hodnotová a morální vyspělost, bezúhonnost, spravedlnost aj.“ (Schneiderová 2003, s. 72)

Schneiderová (2003, s. 72) pak dále shrnuje uvedené body jako nároky představující ideálního vzdělavatele, v našem případě poradce. Tento ideál je tedy vzor, ke kterému by jednotlivci měli směřovat, a stává se tak základem pro jejich osobní rozvojové úsilí. Čím více se předpoklady a očekávání role kryjí, tím pravděpodobněji bude tato role přijata a naplněna.

Pro kompletní definici role výchovného poradce je mimo pojmenování kompetencí a předpokladů důležitá náplň výchovného poradenství na základní škole. Můžeme říct, že cílem výchovného poradenství na základní škole je pracovat na nápravě výchovných problémů. Tato definice však pro tuto práci není dostačující, proto se primárně budeme držet § 7 vyhlášky č.72/2005 Sb. (MŠMT, Prevence, 2017), která poskytuje rámec poradenským službám poskytovaných na školách se zaměřením na:

- prevenci školní neúspěšnosti,
- primární prevenci sociálně patologických jevů,
- kariérové poradenství integrující vzdělávací,
- informační a poradenskou podporu vhodné volbě vzdělávací cesty a pozdějšímu profesnímu uplatnění,
- odbornou podporu při integraci a vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně žáků z jiného kulturního prostředí a žáků se sociálním znevýhodněním,
- péči o vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků,
- průběžnou a dlouhodobou péči o žáky s výchovnými či výukovými obtížemi a vytváření předpokladů pro jejich snižování a

- metodickou podporu učitelům při aplikaci psychologických a speciálně pedagogických poznatků a dovedností do vzdělávací činnosti školy. (MŠMT, Prevence, 2017)

3.1.1 Obsah práce výchovného poradce

Výše uvedený výčet nám přibližuje rozsah činnosti výchovného poradce na základní škole. Vidíme zde tedy, jak široký je rozsah témat, kterým se výchovný poradce věnuje. Proto je pro výkon této činnosti zásadní, aby výchovný poradce byl v úzkém kontaktu s dalšími odborníky na různou problematiku, pedagogickými pracovníky, vedením školy i rodiči studentů a samozřejmě žáky samotnými. Tuto tezi potvrzuje i Vališová (2011, s. 112), která činnosti výchovného poradce shrnuje takto:

- pomáhá při řešení výukových a výchovných problémů žáků,
- spolupracuje s učiteli, rodiči, pedagogicko-psychologickými poradnami a dalšími speciálními institucemi dle potřeby,
- dlouhodobě sleduje a hodnotí vývoj žáků (metodická pomoc učitelům při diagnostice žáků, vlastní diagnostická činnost u žáků s problémy),
- konzultační činnost (individuální poradenské služby žákům, rodičům, učitelům) atd.

Výchovný poradce hraje významnou roli při podpoře žáků v průběhu vzdělávacího procesu a osobního rozvoje na základní škole. Jeho úkolem je nejen identifikovat a řešit aktuální výchovné problémy, ale také předcházet potenciálním problémům a podpořit optimální prostředí pro rozvoj žáků v rámci vzdělávacích programů a profilace školy, a hlavně tyto informace v případě potřeby předávat zákonným zástupcům daného žáka či organizacím mimo školské zařízení (Kyriacou, 2005, s. 10).

Mimo případné studijní a výchovné problémy se výchovný poradce na základní škole zaměřuje rovněž na kariérové poradenství. Euroguidance (2021) uvádí, že na některých školách se však můžeme setkat s tím, že zejména kariérové poradenství zastává jiný dle zákona kvalifikovaný pracovník či celé poradenské pracoviště. Poradenská činnost tak může být na některých školách tzv. koordinovaná.

3.1.1.1 Poradenství při výchovných problémech

Z pohledu výchovného i kariérového poradce na základní škole je však, mimo zralosti žáků nastoupit do školy, také nutné pracovat v souladu s profilací školy. Dítě, které je připravené k nástupu do školy definuje v rámci vývojové psychologie Langmeier (1998, s. 109-112), který uvádí ve své publikaci rozpracované body, které lze shrnout jako fyzickou zralost, poznávací zralost, citovou a sociální zralost. I za předpokladu, že dítě, které nastoupí na základní školu ve chvíli, kdy splňuje všechny znaky zralosti k nástupu do vzdělávacího systému, se bude neustále vyvíjet, proto je nutné sledovat výsledky a projevy chování i v průběhu studia.

Výchovný problém definoval Kusák a Dařílek (2002, s. 177) jako: „určité, objektivně zachytitelné nápadnosti v chování žáka, které jsou v rozporu s běžnými normami a které vznikly v důsledku nedostačující nebo nevhodné výchovy“.

Mezi projevy takového chování můžeme zařadit obtížnou komunikaci, lhaní, krádeže, záškoláctví, neplnění domácích úkolů a povinností, šikanu, stres, agresivitu a další. Pro usnadnění pak můžeme tyto a další výchovné problémy členit dle Chudého (2006) do kategorií – standardní a nestandardní.

- **Standardní výchovné problémy** jsou ty, s kterými se učitel setkává běžně. Z uvedených příkladů se bude jednat především o obtížnou komunikaci či neplnění domácích úkolů a povinností.
- **Nestandardní výchovné problémy** jsou pak ty, které nejsou ve školním prostředí tak běžné. Jedná se tedy o zpravidla projevy, které jsou náročnější pro řešení i nápravu. Jako příklad si můžeme představit v této kategorii šikanu, krádeže, užívání drog či agresivitu (Chudý, 2006).

S obdobnými situacemi pracuje i Kyriacou (2005, s. 11), který tyto projevy chování označuje jako negativní situace, s kterými se setká většina pedagogů během své kariéry.

Jak už z výše uvedeného textu vyplývá, jsou výchovné problémy v některých podobách běžnou agendou výchovných poradců či jiných pedagogických pracovníků na školách. Proto je vhodné k této problematice přistupovat nejen ve chvíli, kdy jsou zásadní výchovné problémy identifikovány, ale přistupovat k nim i preventivně. Tuto

část mají v rukou metodici prevence, kteří spolupracují s dalšími pedagogickými pracovníky. Tuto roli detailněji upravuje vyhláška 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. Tato vyhláška rovněž definuje standardní činnost metodika prevence, kterou lze shrnout jako edukaci učitelů v oblasti prevence rizikového chování, koordinaci aktivit vedoucích k prevenci, vedení dokumentace a případnou spolupráci s dalšími institucemi a orgány. Jejím hlavním cílem je tedy podporovat bezpečné inkluzivní prostředí pro všechny žáky. (MŠMT, Vyhláška ke školskému zákonu, 2024)

Preventivní programy doporučuje Procházka (2019, s. 94) jako optimální otevřený typ výuky v rámci vzdělávání i prevence, tedy jako koncept, který zpřístupňuje žákům poznání skrze setkání s mimoškolním prostředím. Nicméně Procházka (2019, s. 21) také uvádí, že při realizaci preventivních programů je důležité brát v potaz výchovnou práci s prostředím školy a také tvorbu výchovných situací. Mezi tyto body řadí sjednocený postoj školy v rámci přístupu k prevenci, nastavení a náladu ve třídě, ve které jsou žáci spokojeni nebo také využití modelových situací pro prevenci a zařazení do programu situací, které žáci znají ze svého života.

V závěru části o práci metodika prevence a části o výchovných problémech, bych ráda parafrázovala Kyriacou (2005, s. 105), který v závěru své publikace uvádí doporučení a shrnutí pro pedagogické pracovníky, kterým se výchovné problémy žáků nevyhnou. Klade v něm důraz zejména na rychlé předávání informací, spolupráci pedagogů, rodičů, žáků a vnějších organizací. Neopomíjí ani informovanost zkušených i začínajících pedagogů o strategiích a způsobech, jakými škola a systém disponuje při řešení výchovných problémů. Jeho doporučení tedy lze shrnout jako nutnost spolupráce, neustálého vzdělávání a rychlého toku informací všech zúčastněných stran.

3.1.1.2 Nadaní a talentovaní žáci

Vyhláška č.72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních (MŠMT, Vyhlášky, 2024) udává, že součástí práce výchovného poradce je podporovat žáky, kteří potřebují zvláštní pozornost a podporovat žáky nadané. V souvislosti s tímto bodem je náplní výchovného poradce v takovém případě diagnostika případně doporučení návštěvy školského poradenského

zařízení. Na základě zprávy ze školského poradenského zařízení pak výchovný poradce koordinuje další potřebné kroky, ať už se jedná o využití speciálních učebních pomůcek (Zákon č. 561/2004 Sb.), které může zavést v první úrovni přímo škola sama, nebo na základě zprávy ze zmíněného centra zavede škola opatření od druhého do pátého stupně dle potřeby a doporučení. V takovém případě je součástí práce výchovného poradce informovat všechny vyučující pedagogy daného žáka a dále pracovat s žákem a jeho zákonnými zástupci (Knotová, 2014).

V případě podpory rozvoje žáka rozlišuje vyhláška 27/2016 Sb. žáka nadaného a žáka mimořádně nadaného (MŠMT, Dokumenty, 2024). Nadaným se rozumí žák, který v porovnání se svými vrstevníky prokazuje vysoké nadání v jedné či více oblastech jako jsou kognitivní dovednosti, zručnost, umělecké či sociální dovednosti. Mimořádně nadaným žákem je pak ten, kdo nadání prokazuje v mimořádné úrovni v porovnání se svými vrstevníky či jedné či více uvedených oblastí.

Vališová (2011, s. 392) v kontextu práce s nadanými žáky neopomíná, že v různých kulturách či civilizacích může pojem nadání vyjadřovat nadprůměrný výkon v jiných oblastech. Zároveň doplňuje, že vědecká psychologie a euroamerická kultura upřednostňují kognitivní znalosti jedince, což se v poradenské psychologii pak projevuje častějším využíváním inteligenčních testů při diagnostice nadaných žáků, kteří pro svůj rozvoj potřebují jiné vlastnosti a sociální prostředí.

V obou uvedených případech má výchovný poradce a škola zákonem definované možnosti podpory takového žáka. Jednou z cest je vytvoření skupin, kde se žáci napříč ročníky rozvíjejí v různých předmětech. Další cesty, které definuje vyhláška 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných (MŠMT, Dokumenty, 2013-2024), je rozšíření učiva nad rámec vzdělávacího programu, zpřístupnění výuky ve vyšších ročnících pro nadané žáky nebo umožnění tzv. stáže v jiné škole.

Pro mimořádně nadané žáky pak vyhláška upravuje a definuje individuální vzdělávací plán a také možnost přeřazení do vyššího ročníku. Tyto případy nejsou jen v rukou výchovného poradce, ale jejich realizace se odvíjí od zprávy školského poradenského zařízení, a v případě přeřazení do vyššího ročníku záleží také na úspěšnosti zkoušky mimořádně nadaného žáka před komisí jmenovanou ředitelem.

4 Legislativa výchovného a kariérového poradenství

Role výchovného i kariérového poradce si v kontextu výkonu práce popíšeme dále v této práci. Nicméně je důležité uvést legislativu, která se těchto rolí a fungování základních škol týká. Tento rámec nám poskytne bližší pohled na možnosti nastavení a uchopení rolí poradců a výkonu kariérového poradenství na základní škole. V této části se věnuji zákonům týkajících se výkonu rolí výchovného a kariérového poradce. Pokrytí kompletní rozsah legislativy týkající se základních škol, pedagogických pracovníků, metodiků prevence, poradců a dalších částí, není v možnostech této práce.

4.1 Školský zákon

Zákon 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jako školský zákon) určuje mimo jiné vzdělávací soustavu škol a školských zařízení. Právě v této části jsou určena zařízení, které ze své povahy souvisí s výkonem role výchovného i kariérového poradenství. Jedná se konkrétně o zařízení jsou pro výchovné i kariérové poradenství na základní škole důležitá. Mezi školská zařízení školská poradenská zařízení, školská zařízení pro zájmové vzdělávání, nebo školská výchovná a ubytovací zařízení, školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a školská zařízení pro preventivně výchovnou péči a další určené zákonem. (MŠMT, Školský zákon, 2024)

Paragraf 16 zákona 561/2004 Sb., se zabývá podporou a vzděláváním žáků se speciálními potřebami. Podpůrná opatření mohou dle zákona zahrnovat poradenskou pomoc, úpravy v procesu vzdělávání, použití kompenzačních pomůcek, individuální vzdělávací plány, asistenty pedagoga nebo další pedagogické pracovníky. Tyto opatření se člení do pěti stupňů podle jejich organizační, pedagogické a finanční náročnosti a mohou být kombinována podle individuálních potřeb žáků. Dále tento zákon povinnost školám a jejich zařízením vytvářet podmínky pro rozvoj nadání žáků. (MŠMT, Školský zákon, 2024)

Zákon dále upravuje výchovná opatření jako jsou pochvaly i kázeňské postihy, podmíněčné vyloučení a další opatření, která mohou souviset s projevy chování, komunikací, plnění povinné docházky a výsledky žáka. (MŠMT, Školský zákon, 2024)

4.2 Zákon o pedagogických pracovních

Pedagogický pracovník je definován v zákoně č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovních a o změně některých zákonů, jako osoba vykonávající pedagogickou, výchovnou nebo speciálně pedagogickou činnost a osoba, která přímo ovlivňuje vzdělávaného na základě speciálního právního předpisu. Takovým pracovníkem dle tohoto zákona rozumíme učitele, pedagogy, vychovatele, speciální pedagogy, školské logopedy, psychology, pedagogy volného času, asistenty pedagogů, trenéry, metodiky prevence v pedagogicko-psychologických poradnách a vedoucí pedagogické pracovníky (MŠMT, Zákon o pedagogických pracovních, 2024).

Zákon rovněž ukládá předpoklady pro výkon role pedagogického pracovníka. Ten musí být svéprávný, splňovat odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost, být zároveň bezúhonný, zdravotně způsobilý a doložit znalost českého jazyka. Tento zákon dále rozvádí jednotlivé role vyjmenované v úvodu a požadavky na výkon dané pozice. Pro tuto práci jsou nejzásadnější metodik prevence, školní psycholog a pedagogický pracovník v obecné rovině (MŠMT, Zákon o pedagogických pracovních, 2024).

4.3 Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních definuje poradenství na školách a ve školských poradenských zařízeních pro žáky a jejich zákonné zástupce. Určuje, že školy poskytují poradenské služby zdarma na žádost žáků nebo zákonných zástupců a poskytují pomoc směrem k žákům se speciálními vzdělávacími potřebami nebo nadaných žáků (MŠMT, Poradenství, 2024).

Účelem poradenství je podle vyhlášky podpora zdravého vývoje žáků, naplňování jejich vzdělávacích potřeb, zjišťování speciálních potřeb a zajištění prevence. Vyhláška také klade důraz na dodržování etických zásad výkonu poradenství a princip spolupráce a komunikace s dalšími odborníky. Zároveň po poradcích vyžaduje se transparentní informování žáků a jejich zákonných zástupců (MŠMT, Poradenství, 2024).

4.4 Vyhláška o přijímacím řízení ke střednímu vzdělávání

Pro výkon výchovného nebo kariérového poradenství na základní škole je důležitá také vyhláška o přijímacím řízení na střední školy. Jedná se konkrétně o vyhlášku č. 422/2023 Sb., o přijímacím řízení ke střednímu vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři (MŠMT, Vyhlášky, 2024).

Tato vyhláška pak upravuje způsob podání přihlášky, organizaci přijímacího řízení, způsob hodnocení a počet přijímaných uchazečů. Zároveň je pro výchovného i kariérového poradce zásadní termín konání jednotné zkoušky, na kterou žáci dané základní školy mohou směřovat (MŠMT, Vyhlášky, 2024). Vyhláška 422/2023 tedy souvisí spíše s cílem a přínosem role výchovných i kariérových poradců.

5 Kariérové poradenství na základní škole

Tato část se zaměřuje na kariérové poradenství na základních školách, a především na jeho význam pro žáky, kterým toto poradenství předává informace o dalších možnostech vzdělávání a profesní dráhy. V první řadě je důležité si uvědomit přínos kariérového poradenství, jelikož přináší žákům možnost lépe porozumět jejich možnostem rozvoje a usnadňuje jim orientaci na trhu práce, který se neustále vyvíjí a mění. Mimo tyto oblasti pomáhá kariérové poradenství žákům v oblasti zvládnání změn a přechodů mezi jednotlivými stupni vzdělávání či hledání příležitostí k dalšímu rozvoji. Díky tomu, že žákům je poskytnuto kariérové poradenství, které rozšiřuje jejich znalosti o trhu práce a dalším rozvoji, vykazují pak účastníci kariérového poradenství nižší míru nerozhodnosti v oblasti kariéry, a naopak vyšší míru v oblasti spokojenosti s vlastním životem (MŠMT, Poradenství, 2024).

Mimo uvedeného přínosu chci v úvodu této části práce zmínit, že poradci vykonávající kariérové poradenství na školách i mimo ně si musí být vědomi potřeby reflektovat změny, které v této chvíli možná ani nedokáží pojmenovat. Žáci základních škol se totiž po dostudování setkají na trhu práce s požadavky či novými pracovními pozicemi, které nejsou veřejnosti ani přímo kariérovým poradcům v současné době známe. Je proto nutné, aby se kariérové poradenství zaměřovalo především na jednotlivce v kontextu jeho předpokladů, zájmů, hodnot, motivací a dalších aspektů, a to v porovnání se změnami a vývojem společnosti (Vosmik, 2018, s. 9).

Kariérový poradce nebo i výchovný poradce vykonávající kariérové poradenství se potýká s několika výzvami, jak je zřejmé z předešlého odstavce. Mimo to, že připravuje žáky z určitého procenta na výkon povolání, která se neustále vyvíjí, a nemůže tak v danou chvíli konkrétně a s jistotou pojmenovat některé požadavky, má i další výzvy. Ty popisuje Vosmik (2018, s. 16-19) jako stále se proměňující očekávání a nároky na žáky, tendence odkládat rozhodnutí o kariérovém směřování a nedostatečné kapacity a prostor pro kariérové poradenství na základních školách.

Rozsah kariérového poradenství popisuje i MŠMT (Poradenství, 2024), které vysvětluje kariérové poradenství primárně jako proces poskytování informací, individuálních konzultací, tvorbu dovednostních profilů a podporu rozvoje dovedností za využití diagnostických nástrojů nebo osobnostně sociálního rozvoje.

Tématem role poradců na základní škole nás provází pedagogická psychologie. Znalost tohoto oboru nám pomůže především v této části, kdy se zaměříme na metody a formy kariérového poradenství na základní škole.

Kariéroví poradci musí pro výkon své profese volit vhodné formy a metody, jak zapojit jednotlivce i skupinu do vzdělávacích programů. V první části si definujeme druhy učení, abychom později pochopili volbu metod, které si podrobněji popíšeme.

5.1 Druhy učení

Pedagogická psychologie odkazuje na Mareše, který uvádí druhy učení dělené do různých kritérií. Zmiňuje například dělení dle kritérií:

- procesů a činitelů,
- formy a zvoleného postupu,
- míry záměru,
- míry učení na aktivitě,
- vývojového hlediska (Vacek, 2017, s. 35-39).

Vacek (2017, s. 37) v rámci vývojového hlediska druhů učení pracuje s kategorií specificky lidských forem učení, které dělí na oblast senzomotorickou (tedy učení pohybové dovednosti), verbální učení, kognitivní učení (dovednost řešit problémy a znát pojmy) a učení sociální. Dále Vacek (2017, s. 37) popisuje, že: „Učit se lze bezděčně či záměrně, nahodile či systematicky, podvědomě či s plnou účastí vědomí, ve skupině či individuálně.“ Není tedy v kapacitách této práce věnovat se všem druhům učení, proto se dále budeme věnovat zejména učení sociálnímu.

5.1.1 Sociální učení

V Pedagogickém slovníku najdeme pod pojmem sociální učení tuto definici: „Učení, které se (na rozdíl od individuálního učení o samotě) uskutečňuje v sociálních podmínkách, sociálních situacích, v interakci s jinými lidmi. Výsledkem je osvojení si určitých sociálních rolí a postojů, rozhodovacích strategií, způsobů chování a jednání. Sociální učení může mít různé podoby: observační učení, nápodoba vzoru, společné činnosti (spolupráce, soutěžení) apod. Sociální faktory mohou učení napomáhat, ale někdy ho též tlumit či blokovat“ (Průcha, Mareš, Walterová, 2003, s. 220).

Vacek (2017, s. 48-52), který pracuje s detailnějším popisem sociálního učení, uvádí, jak se pojem sociální učení dostal do použití v pedagogické psychologii, i když se původně jedná o pojem pocházející ze sociální psychologie. Prvním uvedeným důvodem je stále vyšší tendence zasahovat do procesu zapojování jedince do společnosti. Jako druhý důvod pak Vacek uvádí, že sociální učení je ovlivnitelné pedagogickým působením natolik, že došlo k přesahu toho pojmu do pedagogické psychologie. Tento pojem je pro tuto práci zásadní i z důvodu, že pracuje s dopadem sociální skupiny v okolí jedince na jeho chování a další rozhodování.

V rámci kapitoly o sociálním učení uvádí Vacek různé koncepty tohoto druhu. Těmi jsou například napodobování, přímé posilování, identifikace a internalizace.

Přímé posilování – koncept, se kterým se v prostředí školy můžeme setkat. Jedná se totiž o koncept opírající se o zpětnou vazbu typu pochvala nebo pokárání. Tyto pojmy označujeme pak jako sociální fixování a sociální trestání (Vacek, 2017, s. 48-52).

Učení nápodobou – tento koncept se dle věku dítěte mění. Malé děti přebírají chování, vzhled, výrazy, názory apod. od osob, ke kterým mají citový vztah a jsou s nimi v častém kontaktu. Později se tento koncept rozšiřuje o záměrné napodobování osob, které mají v okolí jedince vyšší sociální status než oni, případně jde o autoritu, jedince zprostředkovaného nebo postavu historickou apod. (Vacek, 2017, s. 48-52).

5.2 Přístup kariérového poradenství na základní škole

Pojem sociálního učení nás plynule v této práci bude provázet i touto kapitolou o metodách využívaných poradci na základních školách při poradenství. „Více než dvacet let je ve školství užívaná řada didaktických her, které mají velmi úzký vztah k otázkám profesní orientace žáků. Nemalá část her je v podstatě založena na metodě strukturovaného sociálního učení.“, jak uvádí Baumannová a kol. (2014, s. 3).

5.2.1 Využití sociálních situací v poradenství

Tím, že v rámci poradenství využijeme metody, které se vztahují k reálným situacím v profesním životě či dalšímu rozvoji žáků, můžeme na základě předešlých definic druhů učení říct, že využíváme učení nápodobou. Tuto formu můžeme pak rozdělit na

čtyři části – modelování, převzetí role, zpětnou vazbu, přenos do reálného života. Baumannová a kol. (2014, s. 3-5) tuto myšlenku potvrzují a dále definují:

„Modelování rolí – jde o formu profesního rozvoje, kdy je žák či skupina ovlivňována svým okolím, stejně jako tomu je při sociálním učení. Tuto formu ale dělíme do tří kategorií:

- modelování ve chvíli, kdy žák nemá dané chování osvojené, ale napodobuje jiné vrstevníky či rodiče v oblékání, projevu či profesní orientaci,
- modelování, které je posilováno či oslabováno okolím,
- modelování skupiny skrze podporu jednotlivce ve volbě oboru školy či profese.

Hraní rolí – převzetím role, která není žákovi vlastní, dochází v bezpečném prostředí k posílení jeho kompetencí, které ovlivňují jeho postoj k jednotlivým profesím či jeho dalšímu chování.

Zpětná vazba – v této části dochází k reflexi výkonu převzetí role žákem, zda jeho výkon odpovídá dané roli. Posilující zpětná vazba může proběhnout díky sociálnímu působení (sympatie či souhlas skupiny) nebo pozitivní sebereflexí žáka.“

5.2.2 Systemický přístup

Vosmik (2018, s. 41-45) prosazuje přístup zohledňující proměnlivost a nepředvídatelnost prostředí, ve kterém žijeme. Zdůrazňuje rychlost změn, které se ve společnosti dějí a na které je potřeba v rámci kariérového poradenství brát zřetel, v porovnání se vzdělávacím systémem, který vyžadovanou pružností nedisponuje. Zároveň k tomuto tématu doplňuje: „Jedno je jisté, potřebuje nabídnout žákovi takové poradenství, které ho bude inspirovat k odpovědnému rozhodování o své profesní dráze s vědomím, že toto rozhodnutí není na celý život. Žáka má připravit na změny, na hledání alternativ.“

Systemickou perspektivu kariérového poradenství na školách staví Vosmik do sociálního kontextu a potřeby individualizovat poradenství na základě potřeb a okolností jednotlivce, aby poradce mohl vést poradenství co nejvyužitelněji pro žáka. Dále předpokládá, že každý jedinec vnímá různé věci vlastní optikou na základě svých mentálních konstrukcí. Ty mohou být během poradenství zpochybňovány či posouvány na základě cíle, kterého chceme v poradenství dosáhnout.

Část této perspektivy se věnuje také možnému zkreslení skrze konstrukty, které může žák mít převzaté od své rodiny. Tuto myšlenku pak dále Vosmik (2018, s. 43) doplňuje: „Je určující, jak o přítomnosti i budoucnosti žáci i jejich rodiče mluví, protože tím už ji konstruují (vytvářejí).“

Dále systemická perspektiva reflektuje tendence posledních let a klade důraz na tendenci se odklánět od tradic, odkládat rozhodnutí o profesní dráze a hledání možností volby. Za důležité považuje invenci poradce i žáka a společný jazyk, který kariérový poradce dle Vosmika (2018, s. 43) musí přijmout a používat ho.

5.2.3 Úrovně působení

Zapletalová a Vaňková (2006, s. 16-20) popisují působení kariérového poradce v několika rovinách. Rozlišují rovinu působení na rodiče, učitele a třídní učitele a přímo žáky. Tyto roviny jsou důležité kvůli podílu a nastavení rolí v každé rovině. V případě kariérového poradenství je vítané pracovat s několika zmíněnými rovinami zároveň. Jako příklad uvádí Zapletalová a Vaňková (2006, s. 19) přímo následující: „Ve spolupráci s třídními učiteli je možné zaznamenávat vývoj zájmu o povolání žáka již od prvního stupně. Také je možné postupně zdůrazňovat důležitost správné volby pro budoucí život žáka. Z našeho pohledu lze rozdělit formy práce školního psychologa v profesním životě takto:

- diagnostika,
- poradenství,
- přímé působení na žáky,
- nepřímé – besedy, hosté, nástěnky,
- exkurze.“

V této části tedy vidíme, že kariérové poradenství má mnoho typů přístupů, metod a principů, které v praxi využívá.

5.2.4 Shrnutí přístupů

MŠMT (Poradenství, 2024) přístup kariérového poradenství shrnuje jako poskytování informací, individuálních konzultací, tvorbu dovednostních profilů a podporu rozvoje

dovedností. Mezi využívanými metodami uvádí testy a diagnostické nástroje a zaměření na trénink osobnostně sociálního rozvoje.

Pokud se podíváme dále do uvedeného zdroje MŠMT (Poradenství, 2024) nalezneme tvrzení, že dochází k podporování dovednosti řídit vlastní kariéru. Z výše uvedených přístupů a definice profese poradce je zřejmá tendence vést poradenství směrem k podpoře schopnosti reagovat na změny, podporovat jednotlivce v rozvoji a hledání možností nehledě na speciální vzdělávací potřeby či jiné limity. Důležitá je orientace na trhu práce, vlastní zkušenost a otevřenost hledat příležitosti k růstu, které mohou jak kariéroví poradci, tak jejich klienti využít v budoucnu. To vše v kontextu s dovednostmi, znalostmi a možnostmi každého zúčastněného. Klíčovou se tedy ukazuje komunikace, a to mezi poradcem a žákem, mezi pedagogickými pracovníky, tak mezi školou a rodiči žáků.

5.3 Pracoviště a organizace poskytující kariérové poradenství

Pro rozhodnutí nebo pomoc při výběru vhodné školy, rozvojových aktivit nebo i specifikaci kariéry mohou žáci a jejich rodiče využít nejen výchovných a kariérových poradců na základní škole, ale mohou také navštívit pedagogicko-psychologickou poradnu, do jejichž kompetenci mimo jiné patří témata, jako je inkluze žáků z jiných kulturních prostředí, poskytování kariérového poradenství nebo případně i poskytnutí informací či konzultací rodičům či zákonným zástupcům (NÚV, 2011-2022).

Zapletalová a Vaňková (2006, s. 21) uvádějí: „Současné odborné aktivity pedagogicko-psychologických poraden lze rozdělit do několika, často vnitřně propojených systémů péče, která je souhrnně označována termínem kariérové poradenství:

- profesní poradenství (orientace), zahrnující volbu studijního či učebního oboru na konci základní školy, profilaci studijního zaměření před vstupem středoškoláků na vyšší odbornou či vysokou školu,
- studijní poradenství (orientace), zaměřené na řešení studijních obtíží žáků na základních, středních a vyšších odborných školách, problémy spojené s přechodem ovlivněné nízkými návyky žáků, studijní obtíže ovlivněné

speciálními vzdělávacími potřebami žáků či jejich zhoršeným zdravotním stavem,

- speciálně pedagogické poradenství, které je orientováno na oblast speciálních vzdělávacích potřeb žáků při volbě jejich dalšího vzdělávání i přechodu a sociální adaptaci na vyšší typ školy“.

Dalším zdrojem informací pro žáky a jejich rodiče může být Národní pedagogické fórum. „Národní poradenské fórum (NPF) je poradním orgánem MŠMT a Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) pro oblast kariérového poradenství v celoživotní perspektivě.“ (MŠMT, NPF, 2024).

Pro kompletní pohled na přínos této organizace k tématu kariérového poradenství doplňuji, že se mimo jiné NPF zaměřuje na dosažení shody mezi představiteli jednotlivých institucí aktivních v oblasti kariérového poradenství ohledně hlavních směrů jeho rozvoje. Jedním z příkladů této spolupráce je určení role kariérového poradce v rámci Národní soustavy kvalifikací, při vytváření terminologie specifické pro kariérové poradenství a také při navrhování různých koncepcí kariérového poradenství. NPF tedy slouží také jako platforma, kde se setkávají různé názorové proudy z tohoto oboru. Nehledě na různé pohledy, které členové NPF zastávají, mají členové zájem přispět k pozitivnímu rozvoji kariérového poradenství v České republice (Šťástnová, 2022).

Mimoškolních středisek a online zdrojů, které se zaměřují na kariérové poradenství žáků základních škol, existuje více. Svůj výčet uvádí například i Vosmik (2008, s. 20-21).

5.4 Cíl a přínos kariérového poradenství na základní škole

MŠMT (Poradenství, 2020) uvádí, že dopady kariérového poradenství ovlivňují mnoho oblastí, včetně hospodářských a sociálních aspektů, jako je hrubý domácí produkt, veřejné finance, sociální začlenění, zajištění bezpečnosti a zdravotní péči napříč společností. Z tohoto zdroje také vyplývá, že si je MŠMT vědomé přínosu kariérového poradenství nejen pro jednotlivce v oblasti nalezení vhodného zaměstnání, ale také pro celou společnost.

Podle rámcového vzdělávacího plánu (MŠMT, Edu.cz, 2022) má základní vzdělávání za cíl pomoci žákům formovat a postupně rozvíjet klíčové kompetence a poskytnout jim pevný základ všeobecného vzdělání, které je zaměřeno zejména na situace, se kterými se žáci mohou setkat a využít v nich osvojené praktické dovednosti. Cílem vzdělávání žáků na základní škole tedy je motivovat žáky k celoživotnímu vzdělávání, podporovat růstové a logické myšlení, vést žáky ke zdravým vztahům, řešení problémů, znát svá práva a povinnosti a mimo jiné také vést je k samostatnosti, svobodě a zodpovědnosti. Uvedené cíle vzdělávacích programů pak lze propojit s cíli kariérového poradenství, které se zaměřují právě na přenos osvojených dovedností jedince do pracovního či vzdělávacího prostředí. Poskytuje mu informace nebo vytváří dovedností profil a rozvíjí získané dovednosti. Součástí kariérového poradenství může být i diagnostika nebo trénink zaměřený na osobnostně sociální rozvoj. Tedy dovednost řídit svou vlastní kariéru (MŠMT, Poradenství, 2020).

Právě diagnostika je téma, kterému se ve své publikaci věnují i Zapletalová a Vaňková (2006, s. 21), které téma diagnostiky propojují s otázkou využití kariérového poradenství u žáků základní školy. Zapletalová a Vaňková (2006, s. 21) konkrétně uvádějí: „Není pochyb o tom, že diagnostika studijních předpokladů žáka ke studiu na osmiletém či šestiletém gymnáziu je daleko jednodušší, než kariérové poradenství u žáků 8. a 9. ročníků ZŠ či žáků středních škol, které v období pubescentního či adolescentního vývoje žáků stále naráží na zájmovou, stejně jako i profesní nevyhraněnost žáků, a kde ústředním tématem poradenské konzultace zpravidla bývá snaha o dosažení souladu mezi zájmy a intelektovými, osobnostními a studijními předpoklady žáka.“ Přičemž pojem zájmy můžeme definovat jako vědomou volbu činnosti, kterou si žák dobrovolně vybere prožít (Navrátil, Mattioli, 2011, s. 27).

Dle statistiky, kterou zmiňuje Vosmik (2008, s. 73) domnívá se 87 % žáků ZŠ, že o své budoucím studiu by měli rozhodovat přímo oni a pouze 13 % udává, že výběr školy mají ovlivňovat rodiče. V otázce volby kariéry a konkrétní profese žáci v této statistice uvádí ještě větší tendenci o samostatném rozhodnutí.

Z toho vyplývá, že žáci touží volbu udělat sami, nicméně ke každému rozhodnutí je potřeba mít informace, které jim právě kariérový poradce zprostředkovává. Zdrojem informací může být například portál Infoabsolvent.cz (NPI ČR, 2024). Na tomto

portálu Národní pedagogický institut České republiky (NPI ČR) uvádí výsledky spokojenosti absolventů, faktory ovlivňující výběr studijního oboru nebo konkrétně také požadavky zaměstnavatelů (NPI ČR, 2024). Ty se průběžně mění s ohledem na požadavky pracovního trhu, digitalizace a dalšího vývoje. Vosmik (2018, s. 42) nároky na kariérové poradce shrnuje následovně: „V čase rychlých společenských změn neumí škola pružně reagovat na požadavky trhu práce, ekonomiky, sklízí za to permanentní kritiku a v oblasti vzdělávacích strategií pak vidím rozhodnutí „ode zdi ke zdi“, snahu o permanentní reformu.“ Je tedy potřeba, aby kariérový poradce pro dosažení cílů své role pracoval koncepčně s aktuálními informacemi a trendy na trhu práce i vzdělávání a dokázal tyto požadavky reflektovat ve své poradenské činnosti.

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktickou část této práce jsem směřovala na definice role výchovného a kariérového poradce na základní škole. Praktickou část jsem se rozhodla realizovat metodou kvalitativního výzkumu, který definuje Švaříček a Šedřová (2007, s. 17) jako „proces zkoumání jevů a problémů v autentickém prostředí s cílem získat komplexní obraz těchto jevů založený na hlubokých datech a specifickém vztahu mezi badatelem a účastníkem výzkumu. Záměrem výzkumníka provádějícího kvalitativní výzkum je za pomoci celé řady postupů a metod rozkrýt a reprezentovat to, jak lidé chápou, prožívají a vytvářejí sociální realitu.“

Vzhledem k cíli této práce – definování role výchovného a kariérového poradce, pojmenování přínosu těchto rolí pro žáky i rodiče a zaměření se na spolupráci poradců s dalšími účastníky vzdělávacího a výchovného procesu, byla volba kvalitativního výzkumu, konkrétně hloubkových rozhovorů vhodnou variantou.

6 Vlastní šetření

Hlavním cílem bylo pojmenovat dané role a zjistit, jak jsou výchovní i kariéroví poradci na základních školách vnímáni a jak se představy o těchto rolích mohou lišit. Vzhledem k tomu, že se tyto role mohou v části své agendy překrývat, což jsem již popsala výše v teoretické části, rozhodla jsem se praktickou část směřovat k celkem pěti rozhovorům, které se zaměřovaly na roli výchovného i kariérového poradce na základní škole současně. Rozhodla jsem se tedy vést kvalitativní výzkum, přičemž jsem si jako výzkumné otázky definovala takto:

- Jak definujete roli výchovného poradce a kariérového poradce na základní škole?
- Jaký je podle vás hlavní přínos výchovného a kariérového poradce pro žáky základní školy?
- Jaké jsou z vašeho pohledu hlavní principy a metody při poskytování výchovného a kariérového poradenství žákům?
- Jakým způsobem podporují výchovní a kariéroví poradci žáky v dosahování jejich cílů?
- Jakým způsobem se projevuje práce výchovného a kariérového poradce podle Vás u žáků?
- Jaké největší úskalí vnímáte při poskytování výchovného a kariérového poradenství na základní škole?
- Jak by podle vás měla role výchovného a kariérového poradce na základní škole reagovat na nové výzvy a potřeby žáků v budoucnosti?

6.1 Charakteristika místa šetření

Vzhledem k cíli a povaze této bakalářské práce a zvolené kvalitativní metodě výzkumu jsem se zároveň rozhodla oslovit více osob, které s těmito rolemi mají osobní zkušenost či s nimi přišli do úzkého kontaktu. U respondentů jsem se proto zaměřovala na to, aby byli z různých základních škol či regionů a zároveň byli v posledních dvou letech v úzkém spojení s výchovnými i kariérovými poradci na základní škole případně, aby jednu z těchto rolí v posledních přímo vykonávali na základní škole.

6.2 Individuální rozhovory

Proběhlé rozhovory odpovídají definici individuálních rozhovorů, které charakterizuje Miller a Němejc (2014, s. 21) jako hovor bez přítomnosti třetí strany, pouze mezi člověkem dotazujícím se a respondentem.

Respondenty jsem oslovovala v období od ledna roku 2024 do února roku 2024, kontaktovala jsem je prvotně zejména online a domlouvala jsem postupně jednotlivé termíny rozhovorů.

Mezi respondenty najdeme zastoupení osob vykonávajících rolí výchovného poradce, kariérového poradce, osoby, které zastávaly roli třídního učitele na základní škole a zároveň také poradce ze školského poradenského zařízení. Toto zastoupení mi při realizaci kvalitativního výzkumu poskytlo pohled na problematiku role výchovných a kariérových poradců z více stran, ocenila jsem zejména spolupráci, která je mezi jednotlivými pracovníky na základní škole potřebná.

6.2.1 Průběh sběru dat

S oslovenými respondenty jsem se spojila na základě předaného kontaktu a představila jim téma své bakalářské práce. Setkala jsem se jak s pozitivními reakcemi, tak jistou mírou nejistoty. Někteří oslovení si nebyli jistí, zda jejich názor může být validní, jelikož si jsou vědomi různého vnímání těchto rolí a některých nejasností s tím spojených. Požádali mne proto o možnost zůstat v anonymitě, z toho důvodu v této práci dále nejsou uvedena žádná skutečná jména respondentů, škol a jiných organizací, které by mohli vést k identifikování respondentů.

Jelikož individuální rozhovory podléhají dělení do tří fází, které označujeme jako úvodní, vedení rozhovoru a závěr. (Miller a Němejc, 2014, s. 21), bylo pro mne během organizace sběru dat a jeho průběhu důležité tyto fáze dodržet.

V úvodní fázi bylo mým cílem navázat s respondentem kontakt a ujistit se, že chápe svojí roli, může se cítit v bezpečí, a že se nejedná o rozhovor, kdy bych hodnotila, zda jsou jeho odpovědi správné či nikoliv. V této fázi bylo důležité, aby respondent cítil důvěru. Jakmile tyto priority byly splněné, mohla jsem při rozhovoru přijít do fáze nahrávání.

Druhá fáze, tedy fáze vedení rozhovoru, začínala uvedenou otázkou „Jak definujete roli výchovného poradce a kariérového poradce na základní škole?“. Úvod jsem tedy soustředila na jejich pohled a vnímání role výchovného a kariérového poradce. Následující otázky jsem směřovala více k přínosu a náplni těchto rolí z pohledu respondentů, tedy více do hloubky těchto rolí. Mimo uvedené otázky jsem při rozhovoru používala zejména doplňující otázky a formu aktivního naslouchání. Tato fáze byla vždy z většiny věnovaná respondentovi a jeho odpovědím na jednotlivé otázky. Ty jsem vždy kladla postupně, bez citového zabarvení a emocí, tak aby odpovědi respondenta byly neovlivněné mou komunikací. Mezi jednotlivými otázkami jsem si dávala záležet, aby daná otázka byla opravdu pro respondenta uzavřená a již k dané otázce nechtěl něco doplnit. Pokud se respondent v průběhu odpovídání odmlčel, zeptala jsem se ho, zda ho k dané otázce napadá ještě něco dalšího a podobně. V některých případech bylo potřeba otázku respondentovi zopakovat. Na konci této fáze jsem rovněž ukončovala nahrávání rozhovoru, jelikož byly zodpovězené veškeré mé otázky.

Poslední fází individuálního rozhovoru je závěr. Jakmile jsme s respondentem prošli otázky, bylo mým cílem uvolnit atmosféru a věnovat respondentovi dostatek času a prostoru k tomu, aby si téma sám uzavřel a mohl odejít s klidnou hlavou.

Jelikož jsem se snažila podpořit pocit důvěry právě skrze zmíněný přístup, získala jsem výhodu, kterou popisuje Wildemuth jako body, ve kterých selhávají i úspěšné laboratorní studie. Konkrétně laboratorní studie dle selhávají v zaznamenávání přirozeného a nezaujatého přesvědčení, chování a projevu lidí v kontextu přirozeného života, a zároveň ztrácí možnost prozkoumat skryté významy v komunikaci respondentů (Wildemuth, 2017, s. 61).

6.2.2 Zhodnocení výsledků individuálních rozhovorů

S ohledem na zvolenou formu vedení rozhovorů a cíl bakalářské práce jsem se rozhodla hodnocení vést formou otevřeného kódování. Proces otevřeného kódování zahrnuje čtení dat, identifikování klíčových témat či slov a jejich označení, tedy pomocí vytvořených kódů. Kódy jsou následně zařazeny do příslušných kategorií, aby bylo možné vytvořit systematický seznam kódů podle jejich kategorizace (Švaříček a Šed'ová, 2007, s. 211).

Zvoleným otevřeným kódováním a analýzou proběhlých rozhovorů jsem došla k vytvoření třech kategorií – role měnící se na základě kompetencí, výběr metod v kontextu prostředí, předávání zkušeností a znalostí poradce. Tyto kategorie se skládají celkově ze sedmi podkategorií. V rámci proběhlé analýzy rozhovorů jsem vytvořila pomocí otevřeného kódování tabulku (viz Příloha 2), jejichž výsledky se odráží v následující kapitole.

6.3 Celkové zhodnocení výsledků

Jak jsem již zmínila, v této části práce se odráží vytvořená struktura otevřeného kódování. Celkové zhodnocení jsem si rozdělila do částí kopírující tři vzniklé kategorie a jako podtémata se v této části zabývám podkategoriemi a kódy, které do dané kategorie spadají. Stejně jako při přepisu rozhovorů, tak i v této kapitole uvádím citace z rozhovorů v autentické podobě bez stylistické úpravy, abych zachovala co nejvíce kontextu rozhovoru.

6.3.1 Role měnící se na základě kompetencí

Tato kategorie se úzce váže s tématem a cílem této práce. V rámci analýzy rozhovorů jsem dospěla ke kódům, které popisují roli výchovných i kariérových poradců, subjektivní vnímání činnosti poradce a také téma potřebné psychosociální podpory žáků, kterou často vykonává právě výchovný poradce na základní škole.

6.3.1.1 Kariérní poradenství a studijní orientace

Téma kariérového poradenství se často v rozhovorech objevovalo ve spojitosti s ohlašování termínů a podmínek k přijímacím řízením pro studenty osmých a devátých tříd, případně i pro jejich rodiče. Někteří respondenti tuto agendu zmiňovali jako hlavní bod kariérového poradenství, jiní roli a agendu studijní orientace více rozebírali v kontextu motivace, přípravy na přijímací řízení a poradenství pro žáky uvedených ročníků. „Bud' se ten systém se snaží, že jo ze strany státu nastavit nově, a tak tak rodiče nejsou zorientovaní, žáci to samý, takže téma bych i poradce opravdu je takový maják, kterým jakoby dokáže, je nasměrovat a spoustu vlastně těch kroků jim i pomůže provést, aby prostě úspěšně jenom třeba podali ty přihlášky na střední školy.“, uvedl v rozhovoru respondent A.

Práci s předpoklady žáků, jejich očekáváním, motivací také pracoval ve své odpovědi respondent C: „No já si myslím, že pomáhání s těmi přihláškami na střední tak rozhodně jsou schopni rozpoznat nějaký jako kvality toho žáka, na co se hodí, na co naopak ne a doporučí přímo třeba i školu odpovídající vlastně jeho úrovni, aby se třeba zbytečně nehlásil na nějakou přehnaně náročnou školu, aby pak třeba nebyl zklamaný, že se nedostane, takže rozhodně nějaký vlastně rady z hlediska toho vzdělání.“ Nicméně to, že pomoc žákům s přihláškami na střední školu není pro poradce vždy jednoduchá agenda, rozvedl respondent B, který ve své odpovědi uvedl nutnost práce nejen s předpoklady a motivací žáka, ale také s rodiči. „No a pro ty děti nebo pro ty rodiče si myslím, že to bylo i třeba když jsem pak měla starší děti, tak jsme jako hodně řešili, co s nima, že tam jako klasicky rodiče kladou velký důraz na to, že trojkaři jako musejí jít jako na gympl, kvůli tomu, že maminka je doktor a podobně, takže tam jako nějaké jako nátlak vlastně na tohle. Takže tam byla možnost i jako prokonzultovat vlastně jakýsi jako možnosti podívat se na to dítě vlastně, kde má vůbec nějaký ty talenty? Kde třeba?“, uvedl respondent B. Tato formulace nás odkazuje mimo jiné k tématu, které jsem uvedla v teoretické části této práce, tedy práce poradce s nadanými žáky. Zároveň nás tato podkategorie a uvedené části rozhovoru odkazují na nutnost komunikovat s vícero stranami, kterou jsem zmiňovala v teoretické části a objevila se v další kategorii mé praktické části bakalářské práce.

6.3.1.2 Subjektivní vnímání činností kariérního poradce

Jak jsem již uvedla, respondenti v mé práci pochází z různých školských zařízení, kde se očekávání od role výchovného i kariérového poradce značně liší. Nicméně se často v rozhovorech opakovaly kódy spojené s podporující rolí poradců a zprostředkování posudků z poraden či řešení výchovných problémů u žáků. Nicméně jejich poměr se v jednotlivých rozhovorech lišil.

Mezi poradnou a základní školou funguje výchovný poradce v očích některých respondentů jako hlavní komunikační kanál, přes kterého se obě strany dozvídají důležité informace a pokyny. „Pro mě jako z pohledu psychologa ve školských poradenských zařízení je to takovej jako partner nebo ten člověk, kterej je, se kterým komunikují všechno, co se týká té školy. Je to pro mě takový první nárazník na to, co.

A je to pro mě někdo, kdo jako zastřešuje ty děti, které jsou nějak znevýhodněné, tak.“, uvedl respondent E.

Další pohled na roli poradce na základní škole je skrze práci a vztah s žáky. Respondent C toto téma rozvádí takto: „Jo, no. Rozhodně to pomáhá, teda vylepšovat vztahy. Možnost mít pocit, to ten žák má pocit, že rozhodně má za kým zajít, když se třeba úplně si nevyhovujou střídání učitelem, tak má nějakého člověka objektivního, který se mu bude věnovat.“

6.3.1.3 Psychosociální podpora

Role poradce na základní škole nemá vliv jen na jednotlivce, ale i na jednotlivé třídy případně atmosféru celé školy. Tomuto tématu jsme se okrajově věnovali v teoretické části a v rámci rozhovorů se k tomuto bodu dostali i někteří respondenti, kteří tento vliv spojovali v kontextu role poradce. Respondent C v rámci tohoto bodu uvádí spojení role poradce ve vztahu k jednotlivci i třídnímu kolektivu: „Jo a. Já to myslím ve škole, jak jsme tady budou chodit kolegové a no vlastně ten výchovný poradce pomáhá řešit problémy se šikanou. Pokažd' jsou tady nějaké vztahové problémy ve třídě. Pak i individuálně pomáhá dětem, když mají vlastně sami o sobě nějaké problémy.“

Mezi psychosociální podporu jsem v analýze rozhovorů zařadila kódy psychologické pomoci, pomoci ve vztazích a inkluze zahraničních žáků či obecného začleňování žáků do kolektivu.

Konkrétní zkušenost s inkluzí zahraničních žáků popsal respondent B: „Pak tam byly určitě ještě pod ní spadali cizinci, protože já jsem tam učila v době, kdy vypukla válka na Ukrajině a ten příliv nejen Ukrajinců, samozřejmě byl do té školy jako masivní.“ Respondent C pak ve vztahu k práci výchovného poradce uvádí projekt sociometrie, který usnadňuje práci s kolektivem pro učitele. Jeho zpracování respondent C popsal následovně: „Kde vlastně pomoci takového takový grafu a vyprodukoval každému třídnímu učiteli stav jeho třídy. Kdo je třeba mimo ten kolektiv, kdo naopak ten kolektiv trochu řídí a kolem koho se jako zvukovou ty děti. A tak, takže to bylo taky velmi užitečný.“

6.3.2 Výběr metod práce v kontextu prostředí

Schopnost zvolit správnou metodu při vykonávání role poradce na základní škole jsem již po teoretické stránce zmiňovala výše. V rozhovorech respondenti zmiňovali různé metody a formy práce poradce. Některé metody aplikuje poradce sám nebo ve spolupráci s externí organizací či projektem, nebo volí metody vhodné v rámci kontextu prostředí dané školy a také míře zapojení dalších členů pedagogického sboru a rodičů.

6.3.2.1 Metody práce kariérního poradce

Konzultace, práce se skupinou, workshopy a další formy a metody využívají poradci pro výchovná i kariérová témata. Vzhledem k potřebě individuálně přistupovat k žákům a jejich potřebám, kterou dle uvedených dat reflektují respondenti, jsou hlavní metodou poradenství na základní škole individuální konzultace. Nicméně je zároveň nutné zmínit další metody práce poradce. Šíři metod popsal například respondent D následovně: „No, takže ta moje realita je taková, že v tom já nabízím rodičům individuální konzultace a zároveň jim vedu skupinový poradenství, protože mám v 8. a 9. třídě na předmět volba povolání. A do toho do toho i v těch ostatních ročnících je takovým jako cílem, aby v každém ročníku a proběhla nějaká jako smysluplná jako jedna záležitost, projektový den, workshop a podobně v každé třídě od 3. až jako do té 7., aby to vlastně jako pokrylo.“

Do této části práce, která se zabývá metodami, je také vhodné zařadit práci s dalšími organizacemi, kterou respondenti ve svých odpovědích uváděli. Jako příklad externí spolupráce využité jako nástroje pro poradenství uvádí respondent C: „Takže buď to komunikujete třeba s nějakou takovouhle firmou. Zažádáte si o grant a máte i přímo takhle profi social mapování udělaný nebo ten komunitní kruh, kde vlastně chodí ten výchovný poradce na náslechy do těch tříd.“

6.3.2.2 Spolupráce a komunikace s ostatními

Obsah práce poradce je komunikace s žáky, rodiči a také pedagogickým sborem. Nicméně toto není nutně jen obsah práce jako takový, ale může se rovněž jednat

o faktor, který ovlivňuje výběr metod daného poradce nebo se také spolupráce a komunikace s dalšími osobami může stát nástrojem pro poradce.

Dobrá komunikace mezi poradcem a žáky nebo i poradcem a jeho kolegy ze základní školy není automatickou součástí, na kterou by se poradce mohl spolehnout, i když jeho výkon práce dobrá komunikace značně ovlivňuje. Respondent D k tomuto bodu uvádí, že: „V naší škole je podpora a nejenom já ale i ti ostatní co už se mnou spolupracují, ale první krok určitě bylo vůbec jako ostatní seznámit s tím toto kariérové poradenství jako znamená, co nabízí, k čemu je to dobrý, na čem bysme mohli ve škole spolupracovat a pak obdobně tohle jako směrem k té rodičovské veřejnosti. Co vlastně můžou očekávat, co se ve škole děje a fakt jako je, to je to nějaké jako proces.“

Další příklad přínosnosti zapojení pedagogů a rodičů do poradenského procesu uvádí na příkladu respondent A: „A další věc, že samozřejmě vyhodnocují průběžně i s rodiči se scházejí jako v tripartitě se žákem a s rodiči a neustále jakoby zjišťují, jestli to vyhovuje ty nastavené opatření, jestli není potřeba prostě někde ještě upravit.“

Pro snazší a rychlejší spolupráci na základních školách je ideální, když všechny strany spolupracují ve prospěch žáka a jeho studijních, výchovných i kariérních úspěchů. V kontextu nastavení spolupráce a komunikace uvádí respondent E následovně: „A taky to jako ten výchovný poradce tam na to nemá být sám. Má metodika prevence má prostě k sobě školního psychologa, nebo měl by být nebo mohl by mít. Tak ať prostě si ty kompetence rozdělují proto na co na co ty ty pozice umění uměj být jako nejlíp zaměřený. Jakože teď hodně mluvím o tom vlastně zase, že je závislej na nějakých ostatních člancích v tom procesu, kdy chce pomoci tomu dítěti.“

6.3.3 Profesionální rozvoj a podpora

Cílem mé bakalářské práce není jen popsat roli výchovného a kariérového poradce na základní škole, ale jako vedlejší cíl jsem si stanovila poskytnout návrhy na zlepšení těchto rolí. Proto jsem ocenila, že jsem se tomuto tématu věnovala i při rozhovorech s oslovenými respondenty. V rámci analýzy dat jsem došla k vytvoření kategorie zaměřené na tuto problematiku a důležitým tématům, které aktuálně roli poradců ovlivňují ať už negativně či pozitivně.

6.3.3.1 Potřeby poradce pro výkon poradenství

V této podkategorii jsou zařazené kódy jako potřeba pojmenovat a uchopit cíl, mít definované kompetence a zároveň být podporován vedením či zřizovatelem školy.

To, že kompetence či pojetí role výchovného a kariérového poradce na základní škole se může překrývat jsem uváděla již v úvodní části své práce, k tomuto tématu a potřebě definovat tyto role na základě kompetencí uvedl v rozhovoru mimo další respondenty i respondent E: „Hmm mně přijde, že je náročný, že ten výchovnej je jakoby v takovém v takových kleštích jako mezi mnou a mezi těma učitelama, že mám pocit, že někdy se může stát, že my ho hodíme toho výchovného jako do jednoho pytle k těm učitelům, který vlastně jako nechápu ty speciální vzdělávací potřeby.“

Nicméně pokud jsou role na základní škole přehledně definované, má poradce přínos pak nejen pro žáky a jejich rodiče, ale také pro další členy pedagogického sboru. Toto jednoznačně formuloval respondent A: „Rozhodně si neumím představit, že by výchovný poradce vůbec ve škole nebyl, protože vlastně těch žáků, který potřebují pomoc nebo nějaký speciální přístup, je stále víc. A běžný administrativy jako učitele nebo i třídního učitele by to byla ohromná zátěž i administrativní.“

6.3.3.2 Co zlepšuje pozici poradce

Schopnost individualizovat přístup se objevuje v rámci nejen metod výchovného a kariérového poradce, ale také v rámci této podkategorie. V rámci tématu zlepšení pozice poradce na základní škole se objevují v rozhovorech kódy směřující do praxe a zkušeností poradce – mít přehled o aktuálních trendech a vývoji nejen ve škole, ale i mimo ni. V případě kariérového poradce pak na trhu práce.

Respondent B tyto kódy formuloval v jedné větě: „Měl by mít aktuální přehled o tom vlastně jaká nová zaměstnání se rodí a být v nějakým jako souladu s technologií s technologiemi a držet ten krok vlastně s tím světem, tak jak on se jako posouvá, protože potom tam může být vhléd i třeba do toho, co se učít.“

Tato podkategorie by se tedy dala shrnout jako doporučení být praktický, aktuální a reagovat na probíhající změny, které budou mít vliv na žáky. Někteří poradci si jsou tohoto vědomi, proto jsou pro ně dostupné různé formy vzdělávání, jak uvádí

respondent A: „Právě výchovní poradci chodí na různé školení pak nám předávají nějak prostě jakoby konkrétní tipy, jak pracovat, jak přistupovat.“.

7 Vlastní doporučení

Cílem této bakalářské práce bylo popsat roli výchovného a kariérového poradce, ale rovněž poskytnout doporučení na pro zlepšení pozice poradce či spolupráce. Proto na základě proběhlého kvalitativního výzkumu uvádím svá doporučení ke zlepšení spolupráce výchovných a kariérových poradců s rodiči a ostatními pedagogickými pracovníky na základní škole.

Doporučení pro výchovné a kariérové poradce:

- Zachovejte si nestrannost v očích žáků.
- Pravidelně komunikujte se studenty napříč ročníky.
- Navažte spolupráci s externím partnerem.
- Zapojte rodiče do různých akcí či workshopů.
- Komunikujte pravidelně se svými kolegy i zřizovatelem.
- Využívejte technologie pro usnadnění administrativy a využívejte je i v procesu poradenství.

Doporučení pro základní školy a její pracovníky:

- Definiujte si jednotlivé kompetence výchovného a kariérového poradce.
- Spolupracujte na praktickém rozvoji žáků.
- Podporujte kariérové poradenství i mimo osmé a deváté ročníky.
- Vyžijte kapacit absolventů či externích organizací či projektů.
- Digitalizujte pro zjednodušení administrativy.
- Podporujte své poradce ve vzdělávání a rozvoji.
- Komunikujte a pracujte jako jeden tým se společným cílem.

8 ZÁVĚR

Bakalářská práce na téma „Role výchovného a kariérového poradce na základní škole“ se charakteristikou a vnímáním těchto rolí. V teoretické části jsem čerpala z odborné literatury a v rámci praktické části jsem realizovala kvalitativní výzkum pomocí polostrukturovaných rozhovorů s pěti respondenty, kteří se pohybují ve stejném oboru jako výchovní a kariéroví poradci. Respondenti byli dotazováni na obě zmíněné role a v posledních letech s těmito rolami přišli do přímého dlouhodobého kontaktu nebo tuto roli přímo zastávali.

V teoretické části jsem se věnovala definici role poradce v prostředí základní školy nejen z pohledu legislativní definice, ale také z pohledu obsahu práce a přínosu této role. Popsala jsem témata, které poradci standardně řeší s žáky, rodiči i dalšími pedagogickými pracovníky. Jednalo se nejen o problémové chování, ale také o práci s nadanými žáky a jejich dalším rozvojem, spolupráci s poradnami a také kariérové poradenství. Věnovala jsem se také druhům učení, které s poradenstvím souvisí a část své práce jsem zaměřila na téma přístupu kariérového poradce při práci na základní škole.

Praktickou část bakalářské práce jsem se zaměřila na vnímání přínosu poradenství pro žáky a jejich rozvoj, vnímání jejich role a kompetencí, volbě metod, úskalím a možnému rozvoji těchto rolí.

Přidanou hodnotu bakalářské práce vidím v povzbuzení poradců v prostředí základní školy, jelikož z teoretické i praktické části vyplývá, že daná role není jednoduchá. Naopak je náročná na komunikaci a vytvoření si dobré pozice v očích žáků i kolegů, i když z této bakalářské práce vyplývá, že poradci na základní škole mají přínos pro jednotlivce i kolektiv. Ráda bych aby tato práce byla podporou pro poradce, kteří si tuto pozici budují a pracují na ní.

Zároveň chci vyzdvihnout, že z proběhlých rozhovorů je patrné odlišné vnímání těchto rolí v závislosti na daném prostředí. Poradcům se dostává nejen jiným kompetencím, ale také jinému prostoru pro výkon jejich role. Pokud by poradci či školy měli zájem aplikovat ve své praxi mé doporučení na zvýšení míry komunikace, spolupráce a také zapojení rodičů, znamenalo by to v řadě případů úpravu tohoto stavu.

Závěrem bych ráda zmínila, že míra spolupráce a zájmu zapojení respondentů do této bakalářské práce pro mne byla překvapující. Dle mého názoru je cítit, že respondenti jsou rádi nápomocní a roli poradců vnímají pozitivně nehledě na prostředí a míru, ve které se s ní setkali.

9 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

MONOTEMATICKÉ PUBLIKACE

BAUMANNOVÁ, Andrea; CIPROVÁ, Jarmila; DUDEK, Dalibor; MATUŠKOVÁ, Alena a MEZERA, Antonín. *Poradenství hrou*. 1. vyd. Praha: Dr. Josef Raabe, 2014. ISBN 978-80-7496-089-5.

BOBYSUDOVÁ, Kamila. *Koordinátor autoevaluace: poradenské dovednosti: (studijní text pro prezenční formu vzdělávacího programu)*. Praha: Národní institut pro další vzdělávání, 2010. ISBN 978-80-86956-60-2.

CHUDÝ, Štefan. *Typológia a riešenie výchovných situácií*. 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2006. ISBN 80-7318-403-6.

KUSÁK, Pavel a DAŘÍLEK, Pavel. *Pedagogická psychologie*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. ISBN 80-244-0294-7.

KYRIACOU, Chris. *Řešení výchovných problémů ve škole*. 1. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-717-8945-3.

MERTIN, Václav a KREJČOVÁ, Lenka. *Výchovné poradenství*. 2., přeprac. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-356-2.

MILLER, Ivan; NĚMEJC, Karel. *Evaluace ve vzdělávání: textová studijní opora*. Praha: ČZU IVP, 2014. ISBN 978-80-213-2455-8.

NAVRÁTIL, Stanislav a MATTIOLI, Jan. *Problémové chování dětí a mládeže: jak mu předcházet, jak ho eliminovat*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3672-3.

PROCHÁZKA, Miroslav. *Metodik prevence a jeho role na základní škole*. 1. vyd. Praha: Pasparta, 2019. ISBN 978-80-88290-28-5.

PRŮCHA, Jan; MAREŠ, Jiří a WALTEROVÁ, Eliška. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-717-8772-8.

SCHNEIDEROVÁ, Anna. *Pedagogická psychologie: psychologie řízeného učení*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2003. ISBN 80-7042-240-8.

SVOBODOVÁ, Dagmar. *Profesní poradenství: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80247-5092-7.

ŠVARŤÍČEK, Roman a ŠEĎOVÁ, Klára. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-807-3673-130.

VACEK, Pavel. *Pedagogická psychologie*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2017. ISBN 978-80-7435684-1.

VALIŠOVÁ, Alena; KASÍKOVÁ, Hana; BUREŠ, Miroslav. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3357-9

VOSMIK, Mgr. Miroslav. *Inkluze a kariérové poradenství*. 1. vyd. Praha: Dr. Josef Raabe, 2018. ISBN 978-80-7496-357-5.

ZAPLETALOVÁ, Jana, VAŇKOVÁ, Hana (ed.). *Kariérové poradenství přítomnost a budoucnost*. 1. vyd. Praha: Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR, 2006. ISBN 80-8685-621-6.

WILDEMUTH, Barbara. M. *Applications of social research methods to questions in information and library science*. Second edition. Santa Barbara, California: Libraries Unlimited, 2017. ISBN 978-1-4408-3904-7.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

EUROGUIDANCE. *Poradenství na základních a středních školách*. [online]. [cit. 2024-02-02]. Dostupné z: <https://www.euroguidance.cz/poradenstvi-v-cr/poradenstvi-na-skolach.html>.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 1998, s. 5. ISBN 80-7169-195-X. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:9e858470-151e-11e4-8c14-5ef3fc9bb22f>

MŠMT, DOKUMENTY. *Dokumenty, 2024*. [online]. [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty>.

MŠMT, EDU.CZ. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2022*. [online]. [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>.

MŠMT, NPF. *Národní poradenské fórum, 2013-2024*. [online]. [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/narodni-poradenske-forum>.

MŠMT, PORADENSTVÍ. *Podoby kariérového poradenství - 2013-2020*. [online]. [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/podoby-karieroveho-poradenstvi-1>.

MŠMT, ŠKOLSKÝ ZÁKON. *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*. [online]. [cit. 2024-03-23]. Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/Predpisy1/sb190-04.pdf>

MŠMT, ZÁKON O PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍCÍCH. *Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících*. [online]. [cit. 2024-03-23]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/zakon-o-pedagogickych-pracovnicich>.

MŠMT, PREVENCE. *Prevence. 2017*. [online]. [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/vyhlasiky-1>.

MŠMT, VYHLÁŠKY. *Vyhlášky ke školskému zákonu. 2013-2024*. [online]. [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlasiky-ke-skolskemu-zakonu>.

NPI ČR – Národní pedagogický institut České republiky. *Informační systém Infoabsolvent. 2007*. [online]. [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://infoabsolvent.cz/>.

NÚV – Národní ústav pro vzdělávání. *Pedagogicko-psychologické poradenství. 2022*. [online]. [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/t/pedagogicko-psychologicke-poradenstvi/legislativa.html>.

ŠŤASTNOVÁ, Pavlína. *Národní poradenské fórum. 2011–2022*. [online]. [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/vystupy/narodni-poradenske-forum.html>.

10 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Vzor dotazníku

Příloha 2: Tabulka kategorií a kódů

Příloha 3: Přepisy rozhovorů

Příloha 4: Informovaný souhlas vzor

Příloha 1: Vzor dotazníku

Jak definujete roli výchovného poradce a kariérního poradce na základní škole?

Jakým způsobem se liší vaše přístupy k poskytování individuální podpory žákům v rámci výchovného a kariérního poradenství?

Jaké vnímáte největší úskalí při poskytování výchovného a kariérního poradenství na základní škole?

Jaký je podle vás hlavní přínos role výchovného a kariérního poradce pro žáky základní školy?

Jaké jsou vaše hlavní pracovní postupy při poskytování výchovného a kariérového poradenství žákům?

Jaké změny ve společnosti a vzdělávacím systému mohou mít vliv na budoucnost role výchovného a kariérního poradce na základní škole?

Jak by podle vás měla role výchovného a kariérního poradce na základní škole reagovat na nové výzvy a potřeby žáků v budoucnosti?

Jaké jsou vaše představa o rozvoji role výchovného a kariérního poradce na základní škole v nadcházejících letech?

Příloha 2: Tabulka kategorií a kódů

Kategorie	Podkategorie	Kódy
Role měnící se na základě kompetencí	Kariérní poradenství a studijní orientace	Ohlašovat přijímací řízení
		Kariérové poradenství pro deváté ročníky
		Dostat se na střední školu
	Subjektivní vnímání činnosti kariérního poradce	Reflektovat individuální vzdělávací plán
		Rozvíjet nadané žáky
		Podporovat žáky se speciálními potřebami
		Řešit problémové chování
		Administrativní zátěž
		Žák je pod tlakem
	Psychosociální podpora	Psychologická pomoc
		Pomoc ve vztazích
		Začleňovat žáky
Výběr metod práce v kontextu prostředí	Metody práce kariérního poradce	Individuální konzultace
		Práce se skupinou
		Vybírat vhodné metody
	Spolupráce a komunikace s ostatními	Spolupráce se zřizovatelem nebo jinou organizací
		Vědět kde a jak pomoc
		Předávat informace rodičům
		Komunikovat s učiteli
		Pracovat se speciálními pedagogy
		Komunikovat s poradnou
		Komunikovat s učiteli
Profesní rozvoj a podpora	Potřeby poradce pro výkon poradenství	Pojmenovat a uchopit cíl
		Mít definované kompetence
		Podpora od vedení školy
	Co zlepšuje pozici poradce	Mít individuální přístup
		Předávání zkušeností
		Neutrální pozice poradce v očích žáka
		Vědět co žáka baví

Příloha 3: Přepisy rozhovorů

Veškeré uvedené přepisy jsou anonymizovány a uvedené v autentické formě pro zachování kontextu.

První rozhovor

Já: „Moc děkuji můžeme asi klidně rovnou začít, ať vás neopírám o čas. Moje první otázka je, jak si vlastně definujete roli výchovného poradce a kariérového poradce na základní škole?“

Respondent A: „A tak jako pro mě základní funkce jakoby v rámci toho, co jsem měla poznat šanci poznat v praxi, tak je to určitě takový jakoby nárazník mezi vlastně tou poradnou, rodičema a námi. Je to vlastně člověk, který vlastně zpracovává veškeré ty vstupy veškeré ty informace a zohledňuje potřeby vlastně těch žáků se speciálními požadavky a nám to vlastně potom jakoby předává. Takže to je pro mě neocenitelná role, že vlastně zjednodušuje, potom vlastně tu práci a ty vlastně metody, a tak co mám, co mám používat. Jo. Rozhodně si neumím představit, že by výchovný poradce vůbec ve škole nebyl, protože vlastně těch žáků, který potřebuji pomoc nebo nějaký speciální přístup, je stále víc. A běžný administrativy jako učitele nebo i třídního učitele by to byla ohromná zátěž i administrativní. Protože co jim ta kolegyně vlastně naše bych umí? Poradkyně s těma je opravdu hodně práce, takže se i jakoby přemýšlí o tom, že by jí měl být snížit ještě úvazek výuky, protože opravdu jim to zabírá hodně času. Tak jestli takhle vám to stačí zatím určitě nějakou úplně obecnou charakteristiku. Vlastně zase to teďko na tu oficiální, ne ne nedostanu. Ale jako úplně zásadní je, že opravdu mají povědomí o t těch rodinách, ze kterých ty děti jsou, ty, které mají ty problémy. Jo, takže opravdu je to takový hodně potom individuální přístup to umožňuje těm dětem.“

Já: „A jaký je podle vás hlavní přínos výchovného a kariérového poradce pro žáky na základní škole?“

Respondent A: „Tak ono záleží samozřejmě zrovna to, o kterým typu žáka se bavíme, když jsou to ty děti, které mají problémy, ať už teda sociální nebo prostě. Samozřejmě, co se týká vzdělatelnosti, tak rozhodně si myslím, že potřebují to výchovného poradce právě v tom, aby měli jako zastání vlastně jo a vím, jak prokopal tu cestičku

u těch učitelů. Vlastně dal najevo, že prostě je potřeba speciální individuální přístup. A pak teda konkretizují ty požadavky. Co se týká třeba určitě nadaných žáků, protože to je věc, kterou poslední jako poslední dobou se hodně řeší aj třeba inspekce byla na to hodně zvědavá, jak pracujeme s nadanými žáky, a tak to zase prostě hodně hodně se tě zabývají. Právě výchovní poradci chodí na různé školení pak nám předávají nějak prostě jakoby konkrétní tipy, jak pracovat, jak přistupovat. A samozřejmě, co se týká toho kariérního poradenství, tak tam zejména proto, jak teď vlastně je to, tak. Buď se ten systém se snaží, že jo se strany státu nastavit nově, a tak tak rodiče nejsou zorientovaní, žáci to samý, takže téma bych i poradce opravdu je takový maják, kterým jakoby dokáže, je nasměrovat a spoustu vlastně těch kroků jim i pomůže provést, aby prostě úspěšně jenom třeba podali ty přihlášky na střední školy.“

Já: „A jaké jsou z vašeho pohledu hlavní principy a metody při poskytování výchovného a kariérového poradenství žákům?“

Respondent A: „A myslíte ze strany těch výchovných poradců jako co oni mají v čr? No tak to je těžká otázka. To úplně si neumím představit pod tím, co konkrétně, co konkrétně na myslí. Každopádně určitě, co je zásadní, je opravdu individuální přístup k těm dětem, co se týká těch metod, takto o je víceméně jakoby dáno spíš z těch poraden jo, když budeme brát, teda ty děti mají speciální požadavky nebo potřebují pomoc. Ať už to je IVP ideální vzdělávací plán nebo nějaký plán podpory, tak tam vlastně to opravdu přichází z poradny. My spíš to jakoby se snažíme potom zacílit každému tomu žákovi individuálně, protože i z těch poraden a kolikrát nám přijde, že mají stejný mooster a posílají stejný jakoby. Stejný metody, který by se o něj vlastně používat u těch dětí. Tak u všech to je buďto úplně v takové šíři potřeba, nebo prostě úplně třeba nevyhovuje. Jo, je to hodně. Ta porada je hodně mi přijde odtažená od tý reality od toho konkrétního žáka, i když i když by je prostě paradoxně měli mít jakoby nastudovaný líp, než než my mají na to nějaký podle mě profesionální prostředky. Ale v mnoha případech to tak není. Může výchovný poradce prostě tam funguje, jak jsem říkala v tom, že dokáže to ještě víc jakoby vypracovat jako na míru, každému tomu dítěti. No samozřejmě jsme se zpětnou vazbou od nás, takže se snažíme s tím neustále nějak pracovat, měníme.“

Já: „Jakým způsobem podporují výchovní a kariéroví poradci žáky v dosahování jejich cílů?“

Respondent A: „No tak oni vlastně jednou z jejich funkcí je to, že kontrolují i to chodí do hodin vlastně na hospitace a kontrolují, jestli vlastně my jako vyučující dodržujeme ty naplánovaný metody, nebo ta doporučení, které mají z poradny. Takže to je první věc, kdy vlastně úplně ten základ kontrolují. A další věc, že samozřejmě vyhodnocují průběžně i s rodiči se scházejí jako v tripartitě se žákem a s rodiči a neustále jakoby zjišťují, jestli to vyhovuje ty nastavené opatření, jestli není potřeba prostě někde ještě upravit. A co se ještě týče, třeba i individuálních plánů, tak i vlastně ze strany výchovných poradců mnohokrát jakoby je ta povídka směrem k rodičům, že by třeba bylo potřeba, nebo že by bylo vhodné prostě těm dětem nastavit nějaký individuální plán, že třeba ten stávající nevyhovuje. Jo, máme spoustu dětí, který třeba poloprofesionálně sportují, takže pro děti se samozřejmě sanží, aby trošku. Zvládali na 100 % jakoby, ale není to vždycky možné. Takže už se nám několikrát stalo, že právě na popud svých poradců třeba potom došlo k nějaké schůzce a těm dětem se jako by ulevilo ulehčilo, aby prostě zvládali oboje.“

Já: „Jakým způsobem se projevuje práce výchovného a kariérového poradce? Podle vás potom u těch žáků?“

Respondent A: „Tak už jenom to, že vlastně teda někdo dohlíží. Oni vědí, že se můžou na někoho obrátit ve chvíli, kdy by věděli nebo cítili, že prostě ne, není jim nějakým způsobem úlevová ono v těch nebo nejsou dodržovány ty opatření, které mají být. Ale nemyslím si, že to až tak řeší ty děti, ty to kolikrát ani neví, co přesně můžou, nebo ne, ale spíš, pokud teda rodiče. No a děti ho určitě to cítí v tom, že tam mají podporu, že vědí, že prostě můžu kdykoli se obrátit nejenom teda na učitele, ale hlavně právě na ty výchovný poradce, ať mají problém třeba ve vztazích i mezi dětmi. Jo, není to jenom prostě pořad vzdělávání, ale hodně i vlastně v té sociální oblasti, hlavně potom covidu. Tam prostě byly se objevila spousta problémů těch mezilidských jakoby vztazích u dětí, takže tam taky hodně tady ty výchovní poradci jim prostě bude jako oporou. Ale po konkrétně a nedokáže se úplně představit na ty děti spíš vědí, že ve chvíli. Takhle ono to má dvě strany, zase některé ty děti vědí, že mají nějaký papír a potom tedy jako si myslí, že vlastně. Už nemusí tak až jako pracovat. Nechápu to tak, že by to, že to

má být jenom ta podpora, aby dosáhli těch stejných výsledků jako ostatní děti, myslí si, že vlastně můžu pracovat míň, takže tam je to spíš takové nepochopení ze strany, třeba i těch rodičů. Co to vlastně se vlastně ten papír z té poradny znamená.“

Já: „Jaké největší úskalí vnímáte při poskytování výchovného a kariérového poradenství na základní škole?“

Respondent A: „Největší úskalí no myslím si, že to všechno se odvíjí od toho, že pokud tedy neznám přesně ty potřeby a schopnosti třeba toho žáka, takže nedokážu najít ten správný najít ty správný opatření, správný metody, jak s nimi jako pracovat a může pak dojít k tomu, že tomu žákovi se nedaří, že jo. Protože třeba jsou ignorované některý ty doporučení, nebo prostě špatně pochopený, takže si myslím, že tam je je asi velkej potom rozdíl v té práci výchovných poradců. My třeba máme štěstí, že jsme víceméně vesnická škola, i když si hrajeme na to, že už jsme město, ale myslím si, že zrovna přínosem jeden z mála přínosů toho, že se tady takhle jako známe, je i právě to, že. A opravdu právě známe nejenom toho žáka, ale i jeho zázemí. A dokážeme prostě nějak pracovat. No a pak je to opravdu fakt.“

Já: „Jak by podle vás měla role výchovného a kariérového poradce na základní škole reagovat na nové výzvy a potřeby žáků v budoucnosti?“

Respondent A: „No určitě, myslím si, že tak jak to fungovalo doteď, nebo jak to funguje v současné chvíli, tak je to nastavené dobře. Vždycky záleží na konkrétní osobě, kdo podle mě to to vykonává i opravdu jakoby to má i za prvé vykonává zodpovědně, jestli prostě má opravdu zájem těm dětem pomáhat, ale to by měl být jako základní předpoklad. Určitě musí reagovat hlavně, co nejrychleji nejaktuálněji. Oni vlastně mají spoustu školení, spoustu workshopů, kde prostě sledují ty nové jako ty trendy. Teď jsem říkala, třeba teď hodně se řeší nadané děti, takže okamžitě prostě byli vysláni školou na různý školení, aby prostě zase ty poznatky přenesli. Potom i dál k nám. Dávají nám nějaký různý návrhy, jak vlastně, teda můžeme pracovat. Různý zdroje, že jo. Kde můžeme čerpat. Takže to takový ucelený systém. Jo tam nevidím tam zatím nevidím tam. Přijde mi, že to je na maximum, že už není úplně co ještě tam jako vymýšlet nového. Čím ještě zlepšovat. Myslím si, že reagují velice rychle na všechny i třeba ty administrativní požadavky, ale hlavně opravdu, jakmile se vyskytne

problém u toho dítěte, tak se řeší kde, kde je zakopaný pes a co by mohlo pomoci. A teda ty děti potom budu mluvit s rodiči, co posíláte na ty nejenom na do poraden, ale i třeba i k psychologům a tak, aby jim pomohl.“

Druhý rozhovor

Já: „Můžeme začít první otázka je, jak definujete roli výchovného poradce a kariérového poradce na základní škole?“

Respondent B: „No hele co se týče výchovného poradce, tak pro mě to byl člověk, kterej u nás teda konkrétně zaštiťoval nějakou práci vlastně s žákama se speciálními vzdělávacími potřebami, měl vlastně ty úzké vazby na speciální pedagogy, nějakým způsobem držel seznam vlastně těch žáků, aby jako ta škola měla přehled o tom, kolik jich tam je, s jakýma vlastně, s jakýma problémama tam jsou, aby si potom mohli vlastně řadit jako dost skupin k různým jakoby určujícím podle věku, podle těch jako specializací. Takže co se týče vlastně těch SPU, tak tady jsem to vnímala spíš jako nějakou administrativní činnost, že to byl člověk, kterej to jako zaštiťoval a vedl nějaký ty seznamy a v podstatě jako tu činnost potom delegoval už na konkrétní lidi, vlastně který to řešili potom. Pak tam byly určitě ještě pod ní spadali cizinci, protože já jsem tam učila v době, kdy vypukla válka na Ukrajině a ten příliv nejen Ukrajinců, samozřejmě byl do té školy jako masivní. Nejsem si úplně jistá, jestli tohle taky jako spadá do kompetence toho výchovného poradce a obecně jako v té škole mi přišlo, že ty role, který tam jako byly, tak jsou v podstatě jako nafukovací. A všimla jsem si toho, že leckdy se to dělalo tak, že už pro to prostě nebyly jako další lidi, takže se to cpalo jako těm lidem, který byli schopní, nebo třeba o tom měli nějaký jako zájem a podobně. Nejsem si jistá úplně, jestli to do toho spadá, no ale bylo to v podstatě to samý jako u těch SPU verze se tam vlastně jako seznamy tím, že vlastně těch dětí bylo strašně moc, tak se řešily i různé šablony, kde vlastně někdy na to vzít i peníze z jako z projektu. Což bylo jako fajn, protože i jako ta Praha vlastně to město jako takové tam lilo relativně dost peněz. A dotovalo vlastně nějaký ty jako nadstavbový hodiny. Pro ty nové žáky na druhou stranu se potom vlastně muselo hodně jako rozdělovat. A tohle dělal vlastně výchovný poradce a řešili jsme to i se speciálními pedagogy, a že se to tak jako prolínalo. A jak to bylo za vlastně hromada dětí a fakt napříč prvním druhým stupněm vstupním, takže ty jsi musel vlastně najít nějaký vyučující, kdo má ještě jako

nějakej volnej jako úvazek, nebo kdo je ochotnej vzít ty hodiny jakoby nad rámec. Ty děti jsme vlastně nějakým způsobem škálovali podle věku podle toho, jakou mají úroveň, protože tam třeba byl někdo, kdo byl úplně nepolíbený. Neřekl ti jako ani dobrý den a pak tam byly třeba děti, které se už nějakým způsobem jako dorozumívali. A podobně, takže to se taky hodně potom řešilo. A teda první druhý stupeň no. A hlídali jsme, nebo snažili jsme se, když to jako bylo, bylo v možnostech tak, aby ty skupiny byly nějakým způsobem jako vyrovnaný. No do toho teda nebyly žádné pomůcky, takže jsme společně vlastně já furt říkám společně, ale já jsem vlastně byla jako v tom týmu se speciálním pedagogem, s tím výchovným poradcem a já jsem byla jako 3 vlastně, která jim pomáhala a jež se v tom hlenctom. Jako orientovat, museli jsme řešit i nějaký materiály pomůcky, protože prostě toho bylo strašně jako málo. Spolupracovali jsme s nějakýma organizacema jako meta a podobně, který vlastně nám ne úplně, že by nám jako zajistili lektory, ale měli tam kapacitu. V podstatě ten měl takovou sekci jako dobrovolných studentů, kam se zase hlásili jako děti z fakult, který byly ochotný vlastně třeba jenom jako po večerech s těma s těma. Července má vlastně mluvit a věnovat se jim, takže jsme to celý vlastně dávali jako dohromady a zaštiťovali jsme tohle, takže to byly, to byly Ukrajinci. Pak myslím si, že to byly i děti jako s nějakým jako nadáním, vlastně když byl někdo jako šikovnej a takhle tak v rámci jako jednotlivých vyučujících. Nebo já jsem měla jako ve třídě třeba chlapečka, kterej byl skvělejš, jako bavilo ho psát jako básničky, takže jsem se jako ptala vlastně, jaká je možnost nějakýho jako rozvoje a co třeba jsou jako kroužky jako za jako v okolí no. Myslím co dál ty jo, no a pak tam byly samozřejmě jako problémový děti, když se ptal na tý škole jako nějakej fup, že jo? Když nějaký kouření jako na toaletě a tak, tak se to řešilo vlastně jako takhle. Zás to spadalo pod toho výchovného poradce, a to už bylo takové. To kolečko jako rodiče a výchovný poradce, ředitel, tak no nějaké postihy.“

Já: „A jaký je podle vás hlavní přínos výchovného a kariérového poradce pro žáky na základní škole?“

Respondent B: „Jo jo to jako z toho ideálního hlediska vidím tak, že by to měl bejt člověk, za kterým to dítě vlastně přijde, když potřebuje třeba nějakou radu, nebo má i třeba nějakej jako problém. Asi tam jako funguje jako hlavní je ten třídní vyučující, ale u nás byl ten výchovný poradce vlastně hodně jako napojenej na ty děti. A on byl

takový jako hodně kamarádský, takže pro ně byl v podstatě taková jako takovej člověk, za kterým můžou přijít, když mají problém a ví, že se to nikam nedostane, že jako neodsoudí. Ale že jim jako pomůže. No a pro ty děti nebo pro ty rodiče se myslím, že to bylo i třeba když jsem pak měla starší děti, tak jsme jako hodně řešili, co s nima, že tam jako klasicky rodiče kladou velký důraz na to, že trojkaři jako musejí jít jako na gympl, kvůli tomu, že maminka je doktor a podobně, takže tam jako nějaké jako nátlak vlastně na tohle. Takže tam byla možnost i jako prokonzultovat vlastně jakýsi jako možnosti podívat se na to dítě vlastně, kde má vůbec nějaký ty talenty? Kde třeba? A jako nějaký ty slabší stránky a spíš než jako ho směřovat na ten gympl na, kde by se jako mohl trápit, tak si jako všimnout. Hele vždyť on mluví jako malovat, pojďme se spíš orientovat, že ho dáme na nějakou uměleckou školu, nebo na nějakou design a podobně jako takže asi tak no. A samozřejmě, jako když jsou potom problémy jako s tím chováním, no takže se tam opakuje nějaká jako záškola a podobně, tak.“

Já: „Jaké jsou z vašeho pohledu hlavní principy a metody při poskytování výchovného a kariérového poradenství žáků?“

Respondent B: „Principem metody jom čoveče. Tak tenhle úplně nevím, jak ti jako formulovat teda. Metody, no asi ten člověk jako musím nějak jako pozorovat vnímat musí pak jako analyzovat to, co jako čeho si jako všimnul. A potom nějaká jako intervence, no nějakým způsobem to jako řešit.“

Já: „Jakým způsobem podporují výchovný a kariérový poradci žáky v dosahování jejich cílů?“

Respondent B: „A no z tohoto jsem se naučila ve škole, tak by tam samozřejmě ta podpůrná činnost měla být jako taková, ale z vlastní zkušenosti vím, že ten člověk na to prostě má strašně málo času a většinou to je učitel, kterej má jako plnej úvazek. Do toho třeba ještě dělá třídního učitele a výchovné poradenství prostě není do nějaký jako určitý míry, pokud to není jako nějakou super člověk, nebo opravdu v té práci potom jako netráví x hodin na takže. Kdyby to bylo jako vyčleněné povolání, jakože jako učitel plný úvazek, výchovný poradce plný úvazek, tak je to samozřejmě co jiného, ale úplně si nejsem jistá, jestli to takhle vlastně úplně jako funguje, no.“

Já: „Jakým způsobem se projevuje práce výchovného poradce a kariérového poradce podle vás u žáků?“

Respondent B: „Jak u žáků no asi asi v rámci toho duchu, že? Pokud mám ve třídě nějaký problémový dítě, nebo naopak dítě, který je pro něco nadaný tak já jsem to třeba řešila tak, že jsem zatím našim vlastně občas jako chodila. Myslím seděli v jednom kabinetu, takže to bylo spíš jako moje aktivita, že se mu vlastně říkala, co v té třídě mám, jak je můžu jako podpořit. On mi jako dal třeba nějaké zdroje, nebo nějaké jako další náměty, vlastně na rozvoj. A já jsem to pak řešila, buď tím dítětem anebo s rodiči jako na třídní schůzce. No a pak je to takový to klasický jako v devítce, kde za mnou chodily děti, ale pan celkově já vlastně nevím, kam se jako budu hlásit, tak se jich spíš ptáš jako a co tě baví? Co máš rád, že jo? Teď oni ti něco řeknou a jdu toho ti řeknou, co si přejou jako doma a tak, takže spíš tam se nějakým způsobem jako připravuješ. Můžeš dát doporučení, aby se jako s rodiči za tím výchovným poradcem jako zastavili a nějakým způsobem to projednali, protože oni mají samozřejmě potom jako schůzky s těmi výchovnými poradci. Ale on vlastně je to jako v rámci třídních schůzek nebo nějaké takovéhle hromadné jako akce a v té třídě sedí prostě ke 30 rodičům a není to jako vůbec individuální. Víš, že ten výchovný poradce jim tam řekne, kde jsou přijímačky, jak se na ně připravit, třeba jim dá doporučení obecný k nějakým kurzům, ale už se nevěnuje jako těm jednotlivcům jako osobně no.“

Já: „Jaké největší úskalí vnímáte při poskytování výchovného a kariérového poradenství na základní škole?“

Respondent B: „Úskalí. Že třeba nějaký problém, pak jako můžeš podcenit, no že třeba když máš problémový dítě, tak se snažíš to vyřešit třeba víc shovívavý věc. Může ti to jako uniknout a podobně, no? Anebo naopak tak, že prostě máš tam jako mraky dětí a nejsi schopnej prostě jako opečovat, tak jak bys asi jako měl, protože prostě na to není ta kapacita. No.“

Já: „Jak by podle vás měla role výchovného a kariérového poradce na základní škole reagovat na nové výzvy a potřeby žáků v budoucnosti?“

Respondent B: „No, určitě by ten výchovný poradce měl jít s dobou. Měl by mít aktuální přehled o tom vlastně jaká nová zaměstnání se rodí a být v nějakým jako souladu s technologií s technologiemi a držet ten krok vlastně s tím světem, tak jak on se jako posouvá, protože potom tam může být vhléd i třeba do toho, co se učí. Někakým způsobem zasahovat třeba i do vzdělávacích plánů, samozřejmě jako v součinnosti jako s dalšími lidmi, protože sama osobně si jako myslím, že v těch osnovách jsou leckdy jako věci, který jsou jako velký přežitek a podobně. A kdyby se to vlastně jako aktualizovalo s tím, co co je teď kon jako na světě, tak je to mnohem lepší. No a zároveň samozřejmě i poskytovat informace i těm jako rodičům. Protože kolikrát si myslím, že i ty rodiče a teď jako zase se bavíme jako o různých jako sociálních vrstvách, že jo. Nebo tam třeba maminka, která opravdu jako dělá v nějaký jako IT firmě, tak bude mít i jako mnohem lepší přehled třeba v nějakých jako různých oborech a zaměstnáních o tom, co to dítě jako může vykonávat. No, takže spíš se i zajímat o to, jaký nový role vlastně se vyvíjejí, nebo a jaké jsou vlastně na tom pracovním trhu a nějakým způsobem se to pak jako odráží v té škole, no.“

Třetí rozhovor

Já: „Jak definujete roli výchovného a kariérového poradce na základní škole?“

Respondent C: „Jo a. Já to myslím ve škole, jak jsme tady budou chodit kolegové a no vlastně ten výchovný poradce pomáhá řešit problémy se šikanou. Pokažd' jsou tady nějaké vztahové problémy ve třídě. Pak i individuálně pomáhá dětem, když mají vlastně sami o sobě nějaké problémy. Nemusí to být nutně jenom problém ve třídě, takže na něj můžou kdykoliv obrátit. Pak vlastně třídu jako celek. Pokažd' ta třída nefunguje v hodinách a celkově jako kolektiv dobře, tak tam chodí vlastně na takový komunitní kruhy XY. Dělá vlastně s nima takový speciální hovory hodiny, kdy si s nima baví o všem a je u toho přítomná i školní psycholožka. No a pak vlastně samozřejmě já teďka mám devátáky, takže kdykoliv si nejsou nevěděj rady, kam se hlásit, co v budoucnu dělat, tak můžu jít za ním taky. A i s přihláškami pomáhá, takže vlastně má nejen tu vztahovou roli. Vlastně vypomáhá dětem se vztahama, ale i s kariérní a přihlášky na střední s nima řeší.“

Já: „A jaký je podle vás hlavní přínos výchovného kariérového poradce pro žáky na základní škole?“

Respondent C: „No tak já si myslím, že ten výchovný poradce je nejvíce objektivní, protože myslím, že každý třídní učitel má vytvořený ke své třídě nějaký individuální vztah a vlastně on pak může mít ten pohled z venku, což je dost užitečný. A tím pádem nikomu nenadržuje, nebo nemá na někoho nějaký subjektivní pohled, takže si myslím, že je hodně užitečný. A taky je v tom vzdělaný velmi, takže mají na to vysoké školy, takže se vyznají v tom, jak řešit nějaký problémy se šikanou a tak. A navíc ještě XY s námi dělá takový zajímavý projekt sociometrie. Kde vlastně pomocí takového takový grafu a vyprodukoval každému třídnímu učiteli stav jeho třídy. Kdo je třeba mimo ten kolektiv, kdo naopak ten kolektiv trochu řídí a kolem koho se jako zvukovou ty děti. A tak, takže to bylo taky velmi užitečný.“

Já: „Jaké jsou z vašeho pohledu hlavní principy a metody při poskytování výchovného kariérového poradenství žákům?“

Respondent C: „No tak super, tak to je zrovna se hodí i na tu předchozí otázku, že teďka je to čím dál pokročilejší, takže je ten projekt, který z toho socio mapování, a to už je teda tomu se věnuje i speciálně nějaká firma. Takže buďto komunikujete třeba s nějakou takovouhle firmou. Zažádáte si o grant a máte i přímo takhle profi social mapování udělaný nebo ten komunitní kruh, kde vlastně chodí ten výchovný poradce na náslechy do těch tříd. A už s nima vede rozhovor anebo se jde třeba jenom podívat na hodinu, jak tam probíhá běžná hodina, takže udělá takovou hospitaci. Pak samozřejmě individuální rozhovory s těma dětma těšit, pak už fakt nějaký problém, tak si je pozve individuálně. A když je tam třeba problémy s nějakou šikanou nebo s návykovými látkami a tak, tak se pozvou i rodiče a je tam ten pohovor i v přítomnosti zástupce zákonného.“

Já: „Jakým způsobem podporuje její výchovný a kariérový poradci žáky v dosahování jejich cílů?“

Respondent C: „No já si myslím, že pomáhání s těmi přihláškami na střední tak rozhodně jsou schopni rozpoznat nějaký jako kvality toho žáka, na co se hodí, na co

naopak ne a doporučí přímo třeba i školu odpovídající vlastně jeho úrovni, aby se třeba zbytečně nehlásil na nějakou přehnaně náročnou školu, aby pak třeba nebyl zklamaný, že se nedostane, takže rozhodně nějaký vlastně rady z hlediska toho vzdělání. A ty se ty ses mě ptala na to vzdělání, že jo? No tak a pak. Asi takhle no.“

Já: „Jakým způsobem se projevuje práce výchovného kariérového poradce podle vás u žáků?“

Respondent C: „Jo, no. Rozhodně to pomáhá, teda vylepšovat vztahy. Možnost mít pocit, to ten žák má pocit, že rozhodně má za kým zajít, když se třeba úplně si nevyhovují střídání učitelem, tak má nějakýho člověka objektivního, který se mu bude věnovat. A, jo taková nějaká jistota, že jak v tý vztahový těch v té profesní rovině.“

Já: „Jaké největší úskalí vnímáte při poskytování výchovného a kariérového poradenství na základní škole?“

Respondent C: „Úskalí jo. To přemejšším. Tak třeba jenom nějaká, tady to u nás není, ale když by třeba na například nějaký ten poradce na svém místě nebyl úplně vhodný v tom, že třeba by byl subjektivní nebyly, nebyl by právě objektivní a přistupoval by k těm dětem třeba pod vlivem těch svých kolegů, že by si nechal i do toho mluvit o třídních učitelů a nechal si hodnotit děti třeba od svých známých jako ve škole. A pokavaď by ten člověk to nebral profesionálně, tak pak to může dělat opak. Může to mít opačný účinek a může to spíš těm dětem uškodit.“

Já: „Jak by podle vás měla role výchovného a kariérového poradce na základní škole reagovat na nové výzvy a potřeby žáků v budoucnosti?“

Respondent C: „No tak právě že jelikož se spousta věcí digitalizuje, tak určitě je dobře, že XY se nebojí těch nových projektů a že žádá o ty granty a je v kontaktu i s firmama, který se o to zajímají takhle digitálně. Že z toho pak vlastně vyjde něco hmotného a nejenom vlastně to, co si poslechne ten poradce a sám si zapíše. Takže z toho máme i hmotný ty grafy. Jak ta třída vypadala třeba, jak teďka vypadá a jako nějaká budoucí vize, jak by tam by se třeba mohla posouvat. Takže určitě nebát se tý digitalizace a těch nových technologií i aby se vlastně začleňovaly i do týchle tý práce.“

Čtvrtý rozhovor

Já: „První otázka zní, jak definujete roli výchovného poradce a kariérového poradce na základní škole?“

Respondent D: „A no tak je vlastně, vy jste to uvedla tak, jakoby to může mít jako různou podobu. Každopádně ten výchovný poradce nějak uchopený legislativně a je ta jeho pozice. A na většině škol, nebo taková jako nejčastější praxe pořád ještě je, že výchovný poradce je zároveň i kariérní poradce. S tím, jak já mám zkušenost a potkávám se jak s výchovnými, tak s kariérovými a tak jako do dohromady v jednom jako ranečku tohle všechno je strašně moc jako práce a různých témat. Většinou výchovní poradci i jako sdílí to, že to kariéru je vlastně taková ta jako příjemná část, ke které by se cítily být motivovány, ale přednost mají ty ostatní témata, což je v jejich případě většinou, že jako inkluze nějaký nějak jako žáci se speciálními vzdělávacími potřebami a tady tyhle věci, případně jako kázeňské záležitosti. A já mám tu výhodu, že i tak jak jsem byla předtím na střední škole a kariérko jako dělám od roku asi 2011, tak jsem měla vlastně tu výhodu, že od začátku, ať to byla střední škola nebo teď jsem na základce, tak to máme odděleno od sebe a já funguji jako v té oblasti kariérového poradenství. A je pravda, že tohle tohle je víceméně na na tom uspořádání těch poradenských služeb školního poradenského pracoviště jako každé školy, každé jako škole. A teď jak jsem ta realita moje teď na základní škole, tak jsem od roku 2019 a jsem tady v rámci nejprve to byly šablony a teď je to jako v rámci teda toho projektového období - program JAK. To znamená, že já jsem jako kariérová poradkyně ve škole a je to vázáno tady na na tenhle na tenhle projekt to znamená, že funguji na dobu určitou, že od začátku do konce do konce projektu. A čistě na tu kariérové poradenství u nás na základce máme nějak jsme si vlastně jako nadefinovali úvazek 0,4. A určitě by se určitě by se jako dalo dalo. Jako umím si představit, že ty kariérový poradce by minimálně tu poloviční ten poloviční úvazek jako měl co dělat. Pokud by to pokud jako cílem je, aby to probíhalo nějak jako koncepčně. A ne tak jak ta praxe. Často je v těch posledních ročnících 8 9 na základce. Ale prakticky od toho prvního stupně. Když by měl jako být fakt ten odborník, který koordinuje, koordinuje a nějak vlastně řídí, případně je takový jako tím mentorem v tom kariérové vzdělávání pro ty ostatní a zároveň teda dělá nějaký jako individuální konzultace. No, takže ta moje

realita je taková, že v tom já nabízím rodičům individuální konzultace a zároveň jim vedu skupinový poradenství, protože mám v 8. a 9. třídě na předmět volba povolání. A do toho do toho i v těch ostatních ročnících je takovým jako cílem, aby v každém ročníku a proběhla nějaká jako smysluplná jako jedna záležitost, projektový den, workshop a podobně v každé třídě od 3. až jako do té 7., aby to vlastně jako pokrylo. A já jsem tady na základní škole už 5 školním rokem, takže je to taky nějak jako vlastně proces. Začalo to, v podstatě si myslíme, že takový jako první krok je vůbec tu sborovnu. Jednak je důležitá teda podpora vedení, což já mám. V naší škole je podpora a nejenom já ale i ti ostatní co už se mnou spolupracují, ale první krok určitě bylo vůbec jako ostatní seznámit s tím toto kariérové poradenství jako znamená, co nabízí, k čemu je to dobrý, na čem bysme mohli ve škole spolupracovat a pak obdobně tohle jako směrem k té rodičovské veřejnosti. Co vlastně můžou očekávat, co se ve škole děje a fakt jako je, to je to nějaké jako proces. Nestane se to hned, že jako je najednou strašně obří zájem mezi všema kantorama a že se chytanou jako jako hodně rodičů, ale postupně a postupně se to jakoby nabaluje. No a pak je tam ta externí spolupráce snaha, aby se ty děcka dostali někde někde do toho reálného prostředí světa práce a což jde spojit s jakoukoliv vlastně exkurzí a výletem. To co se v těch třídách stejně děje. No tak, nebo se pozvou rodiče absolventi, tak to je asi jako teď, co mě za to, co mě z hlavy jako napadá ten na ten záběr. No a potom to, co to, co každý jiný, že jo patří kariérovým poradci, to znamená přihlášky, přijímačky. A takže tyhle věci řekněme formální formální, administrativní.“

Já: „Jaký je podle vás hlavní přínos výchovného kariérového poradce pro žáky základní školy?“

Respondent D: „Já budu mluvit za sebe, za toho výchovného poradce tu zkušenost nemám a ale kariérový kariérový poradce. Přínos je, že je jednak ve škole taková taková osoba je, a je ideální, když je součástí, když nebo ideální. Jako mně vyhovuje, když je to oddělené od té přímé pedagogické, že že nejsem zároveň pedagog. I když realita v té škole letos třeba nějakých hodiny učím, ale už jsme jako snaha je snaha, je i moje snaha je zájem je, aby se to jako nespojovalo. Takže od příštího školního roku za sušenku klasicky předměty učit nebudu tak, aby to bylo i jako z mého pohledu fajn, když se to oddělené, když jako ten poradce je součástí školního poradenského

pracoviště, kde vlastně jako spolupracuje, i když je tam školní psycholog, speciální pedagog a podobně. A myslím si, že jako rodiče hodně to oceňují, ať už po stránce i to i to, že mají jako informace, že k nim jako putují v těch v těch důležitých termínech takový jako ty věci, který se který se týkají hodně hodně právě přihlášek přijímaček, ale zároveň zároveň i za mě ta role kariérového poradce je nějak ty rodiče edukovat. To znamená směrem k nim vysílat nějaký nějaký impulsy. V mém případě to třeba formou workshopu, který nabízím, aby aby právě zjistili, co to kariéru vůbec je, jak mohou podpořit, jak mohou podpořit svoje svoje děti, nebo aby vzájemně jako nějak komunikovaly doma a to rozhodování se. A takže to si myslím a jako že dostanou ty děcka prostor pro témata, který který souvisí, že jo s nějakým osobnostním rozvojem a potom tak nějak by měli by měli vykrystalizovat v těch posledních letech té povinné školní docházky v nějaký jako rozhodnutí. Takže dostávají ty podněty ty ty impulzy, ty témata, mapují se kompetence hodnoty, organizují se nějaký akce, který se reflektují jo, takže vlastně dostávají proto to ten prostor.“

Já: „Jaké jsou z vašeho pohledu hlavní principy a metody při poskytování výchovného a kariérového poradenství žákům?“

Respondent D: „A teď ty přístupy bych asi řekla, že že. Ten můj přístup se snažím nějak jako sledovat takové ty trendy v podstatě toho jednadvacátého století a takže určitě určitě takový jako hodně, co co, co já využívám, je nějaký princip empowermentu. Takže vlastně zmocní jako zplnomocňuje vání těch těch žáků v tom, aby postupným v tom procesu postupně převzali zodpovědnost, byli schopni se nějak jako rozhodnout za to za to rozhodnutí vlastně vzít tu zodpovědnost, že to je vlastně jako jejich nějaký rozhodnutí v ten daný moment, tak jak jsou jako nejlíp toho schopní. Myslím si, že hodně důležitý je vnímat rodiče jako partnery. A s vědomím toho, že že jsou, že jsou nějakým jako důležitým důležitým faktorem, který ovlivní je to rozhodování rozhodování dětí. A no no a snažím se o nějaký asi asi nejvíc takový jako mentorský mentorský přístup nebo průvodcovský přístup. I když já do toho, do do, do do nějakých těch zkušeností, případně případně typů a stejně najíždím. Takže proto říkám jako mentorský. Já nejsem úplně typ, co má na trpělivost na jako čistý koučování. Jo, ale jo, ale prostě dát dá dát prostor, aby průvodcem ukazoval vlastně tomu tomu žákovi, jaké jsou to ty nástroje, kterými se, pomocí kterých se sám sobě

vyzná a zjistí, zjistí na nějaké té důležité křižovatce vlastně jak dál, prostě se rozhodnout. No no a ty metody jsou jako různé. Záleží jako na tématu. Určitě důležitý je mapování kompetencí. Podle mě tak tam vycházím. Tam vycházím z té metody CHQ. Tak to bych asi tak asi teď jako co mě co mě napadá z těch metod a pak určitě si myslím, jako že je, že je důležitý. Kromě toho skupinového, tak vlastně i vedení toho individuálního pohovoru. A já si myslím, že ty metody, že ty metody hodně jako kombinuji a vezmu to od Hollanda až prostě po nějakou pozitivní nejistotu, ale jako vlastně vědět, vědět, kam jako šáhnout v momentě, kdy mám nějaký cíl anebo má klient nějaké téma. Jo, tak pak to jako kombinovat. Mám ráda i mám ráda i práci s kartičkami s příběhy. A z mé strany asi hodně a já jako mým cílem nebo jak moje potřeba je taková jako být otevřená, autentická, takže i ty moje zkušenosti nebo zkušenosti anonymně zkušenosti klientů jo dávat to na příkladech, no na příbězích.“

Já: „Jakým způsobem podporují výchovní a kariérní poradci žáky v dosahování jejich cílů?“

Respondent D: „A já si myslím, že vůbec jako téma téma cíle a stanovování cílů, jako je takový ten začátek a myslím si, že i tím, že to třeba ve škole už teďka více, jede to formativní jak přístup formativní, ať už jako k učení nebo i tu formativní hodnocení. Tak tam se hodně pracuje s cíly. Tak si myslím, že už to může být těm dětem i takový jako přirozenější a ne úplně jako zvláštní. Takže ukázat jim vůbec jako metody, pojmenovat si ten cíl a pak třeba s nějakým jako akčním plánem, je je provést k tomu cíli. A pak pak jako vracet se do těch minulých zkušeností, když se jim podařilo, že jo nějakýho cíle nějaký si stanovili a podařilo se jim ho dosáhnout, tak jak to udělali.“

Já: „Jakým způsobem se projevuje práce výchovného a kariérového poradce podle vás u žáků?“

Respondent D: „Jako pro pro mě taková jako zpětná vazba nebo signál je, že jako většina samozřejmě a jako asi není cílem, ani není jako reálný, aby spolupracovali všichni, ale ale jako jejich zapojení. Spolupráce nějakým v nějakým v nějakým jako rozumným intervalu vůbec jako pochopení se vzájemný. A co to kariérou jako nabízí nebo k čemu ty věci, k čemu ty věci společný nějaký aktivity témata děláme. V té volbě povolání určitě tím ukazatelem je nějaká jako důvěra, že? Že se přijdou zeptat,

že se, že se zajímají, a že se, že si jako objednájí i třeba rodiče nebo přímo ti žáci žáci na konzultace a že stojí o nějakou, a stojí o nějakou jako v uvozovkách, radu nebo nebo nebo zkušenost. Jo že vlastně ví, že v té škole jsem, co mám, co co, co mám nějak jako na starost a jaký jsou ty mé kompetence a že že vlastně využívají, no.“

Já: „Jaké největší úskalí vnímáte při poskytování výchovného a kariérového poradenství na základní škole?“

Respondent D: „A úskalí. Některý některý, řekla bych, ty úskalí se týkají, jako si z toho systému. A toho, že ty děcka na základce jsou ještě poměrně jako jako malí. Jo nebo na některý na některý věci ještě ne jako ne všichni. Samozřejmě ale část jako nepřipravená. A takže třeba tomu úplně jako nevidí, nevidí význam. A protože řeší úplně jako jiný témata a jiný jiný starosti, jak kdyby je ten systém v podstatě netlačil k tomu, že se musí musí nějak v devítce rozhodnout tak tak by asi to klidně ještě jako odsunuli anebo by se rádi jako věnovali něčemu jinému. Takže bych řekla, jako ta motivace. Jako motivace motivace těch těch žáků. A přemýšlím, jestli ještě nějaký jako úskalí no pak si myslím, že že úskalím, což může být individuální ve škole, ale získat pro spolupráci získat pro spolupráci jako aby to kariéru jako nebylo o tom, že tady nějaký kariérový poradce, tak si to dělej, ale aby bylo vnímaný, že je to nějaký jako seberozvojový nebo vzdělávací téma, kde, na kterým potom jako spolupracuje více lidí v té škole, že jo, A aby to nebylo vnímaný tak, že cílem kariéra na základce je podat přihlášky na střední školu školy, ale že vlastně vedeme ty žáky, připravujeme je na ten budoucí život, aby si aby si poradili i v průběhu života s těma kariérními rozhodnutíma jo. Takže vlastně vybavujeme něčím do života, no.“

Já: „Jak by podle vás měla role výchovného a kariérového poradce na základní škole reagovat na nové výzvy a potřeby žáků v budoucnosti?“

Respondent D: „Jo reagovat by měla měl. Mělo mělo by se měl, mělo by do toho do toho spektra toho, co se se žáky řeší, tak určitě tam nějaké profese budoucnosti, predikce, vývoje, trhu práce. A jak jak jak. Jako v budoucnu ty obory profese můžou můžou vypadat jako různý různý scénáře. Patří tam i práce s nějakou jako nejistotou. Vidět změnu jako příležitost. Jo, rozhodně jako za zařazovat. Je tam potom a nějaký jakoby nárok, ale za mě jako profesionální oprávněnej nárok, aby ti kariérový poradce

ty trendy vlastně jako sledovali no. No a ta přenášet přenášet jako ty ty aktuální témata dětem. A ale jako i rodičům a myslím si, že i kantorům jo že, že se nedá očekávat, že že ti rodiče se prostě o to zajímají. Nebo nebo mají možnost se těmhle informacím dostat. Žijou v nějakém jako zase svý bublině se profese, takže tam můžou tam, můžou si všimnat nějakých změn, ale ale jako nepředpokládat, že se zajímají o nějaký jako vývoj vývoj trhu práce. Ale zároveň to pro ně často téma je, protože chtějí, aby ty děti, že jo, nebo chceme, aby ty děti byly spokojené v životě, aby ta uplatnitelnost byla. Takže jako vlastně otevírat, otevírat ty témata, že vlastně nevíme, na co ty děti chystáme. A co je ta jediná jako na čem můžou v budoucnu stavět no. Teď jsem si vybavila jednu maminku na na jednom tak jako workshopu, ale zároveň už jako informace a pro deváťáky a ona odcházela a říká: „A mě mě strašně pomohlo a uklidnilo, jak jste jak jste říkala, že že vlastně to zadání na konci základní školy není najít najít profesi na celý život, že prostě teď je nějaké jako rozhodovací křižovatka a pojďme se podívat, co má být ten nejbližší krok. Nějak podle podle toho, jak nejlíp to půjde vyhodnotit, kam to dítě bude směřovat, kde by mohlo se dál nějak jako rozvíjet.“ Takže že i jako říct, že prostě dobrý, tak to nevíme, ale pojďme se podívat na ten nejbližší krok a dál není potřeba se až jako tak moc tím trápit. Jak to bude vypadat za za 5 za 10 let to prostě nevíme. No, takže to můžeš pro někoho jako uklidňující nebo.“

Pátý rozhovor

Já: „Jak definujete roli výchovného a kariérového poradce na základní škole?“

Respondent E: „Já jsem ze školských poradenských zařízení a v tý základce, kterou mám v péči tak tam ten kariérní poradce buď tam není nebo já s ním nejsem v kontaktu, nebo nějak není podstatnej pro moji spolupráci s tou školou. Jakože nevím, takže vlastně tady k té části se nemůžu nějak vyjádřit, ale výchovný poradce. Jak vnímám jeho roli? Pro mě jako z pohledu psychologa ve školských poradenských zařízení je to takovej jako partner nebo ten člověk, kterej je, se kterým komunikuji všechno, co se týká té školy. Je to pro mě takový první nárazník na to, co. A je to pro mě někdo, kdo jako zastřešuje ty děti, které jsou nějak znevýhodněné, tak. Tak on nějak k sobě shromažďují a ty informace a ty potřeby, a to jak ze strany tí školy jako zevnitř, tak i třeba s námi od nás. Nevím, jak to vůbec ve spolupráci s jinými organizacemi, ale. Tak a vnímám to tak, že to, že to prostě tam tak zastřešuje. Že že on tak má pod sebou ty

učitele a on tam distribuuje všechno to, co potřebuju. Že je to pro mě někdo, kdo trochu bude víc než jen pedagogicky rozumět těm jako potízím a těm potřebám těch žáků a bude schopnej to se mnou vyřešit na nějaký takovýhle úrovni a potom to bude dál, jako říkat v tom svém. My se společně domluvíme a on to ve svém tom políčku, co je ta škola bude jako řešit s těma učitelama, kterých se to týká. A představuju si, že má oproti mně tu výhodu, že kdybych kdybych to s nima komunikovala já, že zná jich jako styl výuky, zná jejich osobnost zná ty pravidla a normy uvnitřní té školy. A že si, já si finální síť představu, že ten učitel teda že, že ten výchovný poradce to třeba každému učiteli řekne jako jinak. Ten závěr, co vznikl z toho mého vyšetření, nebo jakoby, že jo že jo různě. Že to prostě bude dávat na míru tomu učiteli tak, aby pak ve výsledku mohlo k tomu dítěti dojít to, co je podstatné. Tak tak to vnímám. Já bych ideálně chtěla, aby s tím výchovným jsme byli zajedno v tom, co je podstata té podpory, co to dítě potřebuje a my to budeme popisovat různýma slovy a musíme splňovat různé věci, ale chci, aby to poslali jsme měli stejnou a on, aby byl schopnej v tom svém s těma svýma ovečkama, jako to tam doručil. Tak.“

Já: „Jaký je podle vás hlavní přínos výchovného a kariérového poradce pro žáky na základní škole?“

Respondent E: „Já si představuju, že by to mělo bejt nějakěj jako mezistupeň mezi tím pedagogem a někým, kdo nějak víc do hloubky rozumí tomu. Já nevím, jestli prostě nějakým jako poruchám, nebo nějakým speciálním. Takhle speciálním vzdělávacím potřebám co žáci jako můžou mít. A jeho přínos by měl bejt v tom, že by byl schopnej to v prostředí té školy dobře doručit k těm učitelům, kteří jsou každý den v kontaktu s těma dětma. Aby jakože on je nějaký takový no.“

Já: „Jaké jsou z vašeho pohledu hlavní principy a metody při poskytování výchovného a kariérového poradenství žáků?“

Respondent E: „Vůbec nevím, co tam ten výchovný poradce dělá. Já znám to, že výchovná poradkyně mi, když máme pravidelnou konzultaci jednou za měsíc, tak mi tam přivede ty učitele, který jejichž žáci jsou moji klienti. A takže ona zprostředkuje ten kontakt s nimi a tam si pak povídáme o tom, na co jsme přišli, nebo na co by bylo pro to dítě dobrý. Jak to třeba upravit nějakěj můj názor, nebo udělat si obrázek o tom, jak to dítě funguje ve škole v tom kolektivu.“

Já: „Jakým způsobem podporují výchovní a kariérní poradci žáky v dosahování jejich cílů?“

Respondent E: „Hmm. Co já si myslím je že ten výchovný jakoby. Že jsou dvě cesty. Jedna je taková, že ten výchovný poradce může být někdo, s kým přímo to dítě může přijít do styku, když si nebude chtít jít třeba za tím učitelem. A on by měl být nějak jako líp kvalifikovaný, nebo na to mít i prostor. Vlastně to dítě jako nějak uvítat a zmapovat tu situaci zmapovat ty potřeby a nějak se k tomu postavit ideálně v rámci té školy. Jakože může, může tam do toho zakomponovat dobře i rodiče. Má nějakou lepší pozici než ten učitel v tom, že třeba kdyby ty učitelé byli ty rodiče byli zaujatí proti tomu učiteli. Prostě má jako takovou neutrálnější pozici. Takže z nějaký takový lepší pozice může třeba vyjednávat i něco mezi těma rodičema a dětma. A nebo jenom s tím dítětem samotným, si představuju. Samozřejmě s tím informovaným souhlasem. Prostě s tím musí zákonný zástupce souhlasit. Někdy je to vlastně možný, ale jako takhle si představuju ten přímý kontakt, že to je nějaký člověk na té škole, se kterým má jako dítě můžu přijít a něco mu jako říct, když mě něco trápí. A on by pak teda s tím mohl něco udělat. A. Takže by to bylo velmi důvěrný, bych si přála, teda. Tak to je ten přímý kontakt a pak jako. Já jsem se ztratila, můžu prostě znova říct, to je ta otázka.“

Já: „Jakým způsobem podporují výchovný a kariérový poradci žáky v dosahování jejich cílů?“

Respondent E: „A pak to druhý. Pokud to dítě jako takový ty základní cíl, co to dítě má, je asi jako dostat to základní vzdělání, ty základní škole a tomu dítěti k tomu můžou bránit nějaké věci. A tak by ten kariér teda tady ten výchovný poradce měl nějak být schopnej zajistit v tom, co ta legislativa poskytuje, a co ta škola je možná poskytnout. Jakoby vymyslet to, jaká podpora by pro ni byla vhodná tak, aby on nebyl jako ohrožený. Nějaké naplnění. Tady toho hlavního základního cíle. A to třeba i ve spolupráci je jako s náma, že si představuju, že se může stát, že našim cílem je, aby to dítě, který třeba je nějak kognitivně oslabený a tak a tak, aby zvládlo aspoň ty základy. Když se ten obsah sníženej na ten základ, tak aby tak to může být jako cíl, kterej definuju já jako teda odborným ze ŠPZ, ale mělo by to být náš společnej cíl a pak ten

výchovný by to měl, um zajistit v tom svém prostředí tak, aby to dítě sem to dostalo tak smysluplně, jak jen to jde.“

Já: „Jakým způsobem se projevuje práce výchovného a kariérového poradce podle vás u žáků?“

Respondent E: „Jakým způsobem se projevuje práce? Hm přijde že bych mluvila furt to jako stejný. Já myslím, že. Jako. Kor u těch mladších dětí, které si myslím, že se neberou na ty schůzky s rodičema, takže jako je ten je úplně neviditelný. Podle mě pro ty malé děti a pak. Jako tak celkově si myslím, že ta práce je taková hodně jako v zákulisí vlastně. Taky že otázka jak pracuje?“

Já: „Jakým způsobem se projevuje práce výchovného a kariérového poradce podle vás u žáků?“

Respondent E: „Já to hodně vnímám v tom, že prostě ten výchovný poradce hlídá, jestli někomu nepršelo doporučení a prostě zařídí, aby to tam bylo návazný. Protože pak, když přijde školní inspekce, a když tam byly dva měsíce jako volný, ta návaznost nebyla úplná, takže tam prostě poskytovala někomu podporu, aniž by jako měli. A to. Takže jako myslím, že hlídá spoustu takovejhle legislativních jako věcí, které jsou potřeba v tom inkluzivním vzdělávání jako mít v pořádku. A. Je to někdo kdo jako z mého pohledu já nevím jak to pak v tom zbytku, ale on prostě má nějak pod palcem opravdu jako víc, který ty děti ty doporučení mají, který ty děti mají nějaký identifikátor a jakej a jak a jako. Třeba ta naše dělá i to, že mají ty speciální pedagogickou péči a zvládnou ji poskytovat, i když z našeho jako napsání mezi našeho doporučení a tam je ona, která vyhodnocuje, který děti to budou jako potřebovat nejvíc. Protože taková jako jakože by měla jako tak, že drží ochrannou ruku nad tím nebo minimálně drží ty informace. K tomu určité osoby se nejvíc stýská nejvíce informací o těch dětech SVP a ona to celé jako zastřešuje napříč těma ručnikama. Napříč těma pedagoga napříč těma typama potíží.“

Já: „Jaké největší úskalí vnímáte při poskytování výchovného a kariérového poradenství na základní škole?“

Respondent E: „Hmm mně přijde, že je náročný, že ten výchovnej je jakoby v takovém v takových kleštích jako mezi mnou a mezi těma učitelama, že mám pocit, že někdy se může stát, že my ho hodíme toho výchovného jako do jednoho pytle k těm učitelům,

který vlastně jako nechápou ty speciální vzdělávací potřeby. Třeba tak, jak bychom si představovali. A někdy zas obráceně, že cejtím někdy že vlastně o tom, jako že jsme tam takový jediný dva kdo bojují třeba za ty speciální vzdělávací potřeby toho dítěte a stojí proti těm učitelům. Že si umím představit, že to je takový blbý, že je může bejt z obou stran jako branej jako v alianci tý druhý strany a vlastně. To, že mu znemožňuje nějak třeba pak dobře pracovat pro to dítě, protože. Se to tam rychle takhle. V tom je asi to je náročný. Podle mě tomu může bránit tak ta pozice. Myslím si, že druhý velký úskalí je to, že ty rodiče podle mě moc dobře nerozumějí tomu, co to jako je za pozici vlastně. Že jako školní psycholog to taky nevím, jestli vědí ani jestli to ví ten sám školní psycholog jo. Ale jako aspoň je to psycholog, tak to nějak tušíme, co to je. Ale že výchovný poradce nevím, jestli pro ty rodiče je srozumitelný. Nevím jak moc ty školy jako edukují ty rodiče o tom, co to je a co může za službu jako poskytnout. A taky nevím, jakou může mít pozici v tom učitelském sboru vlastně. Jak ho vnímají oni? Jestli ty učitelé jako rozumějí tomu, za čím s čím se za ně můžou obracet. Vlastně mi přijde, že to může bejt někdy taková jako uměle vytvořená pozice. Nevím, jestli jestli je srozumitelný tomu světu kolem a i třeba k tomu pracovníkovi jaké jsou kompetence a jaké jsou povinnosti jako to, co bude zodpovědné a co on může a v jakých případech byste na něj měli obracet. Že mi přijde, že to jsou takový soft skills, nebo takový jako ne ne dobře vymahatelné, vlastně jako úkony, který jako to. terý? Jako to. A úskalí ještě. Ještě mi přijde, že vlastně jeho práce je hodně závislá na spolupráci jak ze strany učitelů, tak ze stran rodičů. A vlastně když se stane, že jedna nebo druhá strana nespolupracuje, tak si představuju, že ty jeho možnosti jak pomoci, tak jsou jako malí, že on jako je spíš takovej zprostředkovatele různých jako věcí, ne než než že on by sám nějaký intervence dělal on. Tak asi to stačí.“

Já: „Jak by podle vás měla role výchovného a kariérového poradce na základní škole reagovat na nové výzvy a potřeby žáků v budoucnosti?“

Respondent E: „Já si myslím, že by mělo bejt zaprvé stanovený a srozumitelný pro všechny zúčastněné to, co to je za roli, co to vlastně je školní poradenské pracoviště a co tam ten výchovný poradce jako dělá. A aby to bylo funkční nastavené. Aby to nebylo brané, tak myslím si, že se děje někdy, že to vedení je takový vy jste tady ty, co se starají o ty teda nějaké jako jiné a divný a tím to jako končí. Myslím si, že ta role je vystavěná tak, že se počítá s tím, že je to prorostlý do všech struktur té školy, a tak

mi přijde, aby bylo prostě, aby to fakt tak bylo. Aby byla opravdu napojená. Ta pozice na všechny ty články, na které by napojená být měla, aby bylo všem srozumitelné. Jako proč. To už jsem říkala, no proč. Jako co dělá, kdy za ním můžu přijít, co má taky dost srozumitelný, pro všechny prostě. A pak, ať je navázána dobrá spolupráce s adekvátními. A taky to jako ten výchovný poradce tam na to nemá být sám. Má metodika prevence má prostě k sobě školního psychologa, nebo měl by být nebo mohl by mít. Tak ať prostě si ty kompetence rozdělují proto na co na co ty ty pozice umění uměj být jako nejlíp zaměřeny. Jakože teď hodně mluvím o tom vlastně zase, že je závislej na nějakých ostatních člancích v tom procesu, kdy chce pomoci tomu dítěti. Tak od toho bych začla. Jako to nejsou nové výzvy. To je akorát. To je prostě tak, že si myslím, že to jde. Teďka není funkční, že by to bylo takhle jako kompatibilní, konzistentní a prostě tady to. Aby to bylo jako součást funkčního celku. Prostě, že si myslím, že když to není jako funkční celek, tak on pak sám dost blbě může fungovat. Tak izolovaně. A nemyslím si, že ta podpora pak může být dost smysluplná nebo efektivní pro to dítě. Takže si představuju, že je důležitý, aby to vedení věřilo v to, že to školní poradenské pracoviště má smysl a vědělo, jaký má smysl. A takhle k tomu vedla i ty pedagogy. Vedla k tomu takhle i ty rodiče. Starala se o to, aby tyhle ty lidi nebyli vyhořelí. To znamená, aby jim poskytla edukaci, aby jim poskytla edukaci o těch nových věcech, co se vyskytují, s čím ty nové jako děti mladší a mladší chodí, aby měly možnost jako nějaký sebezpečí ve smyslu nějakých intervizní a supervizi, aby se pořád starali o to, aby nezapomínali, na to je co je, co je smyslem té práce a jaké jsou ty role, protože si to může hrozně jednoduše smazávat si myslím. Kor v těch kabinetech všech a tak. A v rámci takovýhle edukace je a vlastně nějaký sebezpečí, tak si představuji, že by měla fakt probíhat jako edukace o těch i jako potížích, co ty děti mají. Jakože víc a víc jsou na základkách psychiatrické děti. Ať oni věděj jako ať já neříkám, že to je jejich jako kompetence, ale prostě není už na místě se na každé dítě, kterému je nějak psychicky blbě koukat, jako že simuluje, nebo jakože. Protože ta škola umí se třeba dobře postarat o někoho, kdo má zdravotní potíže, kdo najednou vypadne na tři měsíce má operaci kolene, tak oni to zvládnou, ale když to dítě vypadne, že tři měsíce hospitalizovaný, tak oni už se k tomu vůbec jako neuměj, tak i tak flexibilní jako postavit. Protože jako tak si myslím, že třeba tady to je jedna z těch nových výzev. Jako je, to jsou to psychické onemocnění a psychické potíže a celkově

ten systém na to není dost zralý teda. Ale tak skrz tady to bych na to šla skrz nějakou edukaci jednak ale ne, takže se mají splnit nějaké kredity vzdělávání, ale i skrz nějakou jako sebezkušenost. To si myslím, že skrz třeba nějaký supervize. Jakoby by se mohlo dít, že ty lidi si taky musí šáhnout na svoje nejistoty a na svoje jako věci, který jsou zajetý a který už teď kon jako nejsou funkční. Kór, když se bavíme o tom, že myslím, že prostě celkově v tom školství, tak generace těch pracovníků je starší. Tak prostě si myslím, že to může narážet na spoustu osobních témat, který pak je tam blokují v tom, aby byly dobře tam na polohovaný pro ty děti. A pak je pro teda teď potíží a to nevím, jestli novodobá, nebo už vlastně jako za náma, jako byla uprchlická krize a je spousta cizinců a hmm. Myslím si, že prostě ne. Nevím narážej. Je to takový. Mám pocit, že celý ten systém neví, co se s tím jako počít. Mám pocit, že ten systém je dlouhodobě nějak personálně jako podhodnocený. Nebo že buď je tam málo lidí, nebo ty lidi jsou prostě vyhořelí a fakt jako nemají na to se v té inkluzi starat ještě o děti, kterým je speciální vzdělávací potřeby prostě. Tak nevím, jestli ten ten výchovný poradce má na to jako kapacitu tohle řešit. No, jako přijde mi, že potřebuje mít ten výchovný poradce, aby se mohl, abych mohl čelit nějakým jako challengům, tak aby měl jako zdravý, aby byl byl, aby byl jako ve zdravém systému. Aby on byl jako zdravěj dostatečně na to, aby to mohl jako dělat.“

Příloha 4: Informovaný souhlas vzor

INFORMOVANÝ SOUHLAS

Udělení souhlasu týkající se zpracování bakalářské práce na téma: „Role výchovného a kariérového poradce na základních školách“ a poskytnutí audio nahrávky daného rozhovoru.

Vzhledem k citlivosti zkoumané problematiky je kladen důraz na etické záležitosti a zabezpečení bezpečnosti informátorů. Konkrétně tedy bude zajištěna anonymita respondentů, mlčenlivost výzkumníka a možnost po přepisu autorizovat vzniklý text a vyjádřit svůj názor k uvedeným údajům. Zároveň respondent má právo kdykoliv během výzkumné činnosti odstoupit od své účasti.

Děkuji za věnovanou pozornost těmto informacím a žádám o souhlas s účastí ve výzkumu a zpracováním materiálu pro výzkumný projekt ve formě audio záznamu rozhovoru.

Jméno:

Podpis:

Dle zákona 101/2000 sbírky o ochraně osobních údajů ve znění pozdějších předpisů uděluji souhlasné vyjádření s účastí v uvedeném výzkumném projektu a zároveň s poskytnutím výzkumného materiálu.

V..... dne Podpis: